

DATE NOI PRIVIND DESCOPERIRI MONETARE ROMANE IMPERIALE DIN DOBROGEA

Gabriel Talmațchi

***Abstract:** The author presents a consistent batch composed of 333 coins, made of silver and bronze, issued in the period of the 1st – 3rd centuries AD in Rome, discovered on the territory of Dobrudja. The way in which they were discovered is many times uncertain. Nonetheless, these monetary pieces cover most of Dobrudja, if we look at the northern half or the southern half, or the Pontic coastal line, of the centre of the region and, last but not least, of the right Danubian bank. Each coin is a piece of a monetary mosaic characteristic to the Roman world from the analyzed chronological interval, both if we study their rural and their urban cultural impact. Among the discoveries, the ones appearing in the graves stand out, graves of incineration and of inhumation. These are analyzed by the author on different research levels, regarding the nominal, the significance, the impact on the local communities etc. Most of these funerary monetary discoveries have been made 40-50 years ago (chiefly in Tomis), and it is one of the merits of the author to have introduced them into the scientific circulation with their characteristic significance. Then more recent discoveries from the vicinity of important Dobrudjan centres, like Halmyris, Troesmis, Tropaeum Traiani, Capidava, Tomis, Callatis, Carsium, Noviodunum, Dinogetia or from the vicinity of Roman rural settlements that are already known in the specialized bibliography or are unpublished. Also, the author makes a series of comments and comparisons between what regards the rural monetary circulation and the urban one, by emphasizing the differences that exist but also the common parts.*

Last, but not least, the author points out that the research of the monetary circulation problem in the Dobrudjan province in the course of the first three centuries after Christ remains open. What we have intended was mainly to make an important “completion” from the quantitative and qualitative point of view, of an already large dossier, and the possible closing points, given the situation, are only provisional.

Key words: Dobrudja, coinage, Roman Age

Cuvinte cheie: Dobrogea, numismatică, epoca romană

Diversele aspecte de ordin economic, comercial și nu în ultimul rând monetar, privitoare la perioada secolelor I–III p.Chr. în Dobrogea, rămân a fi subiecte mereu perfectibile. Acest fapt se datorează cu predilecție noilor și variatelor materiale ce apar fie în urma săpăturilor arheologice, fie în urma unor descoperiri fortuite, acestea din urmă parvenindu-ne, în caz fericit, în cea mai mare parte a lor, prin achiziții și donații. Informațiile obținute pe aceste căi se constituie în noi și noi indicii de un real interes pentru analiza factorului financiar, a monedelor emise sub autoritatea Imperiului Roman. Perioada scursă a ultimului deceniu, și nu numai, a îmbogățit, în mod semnificativ, informația privitoare la materialul monetar specific secolelor I–III p.Chr., descoperit în Dobrogea, prin apariția a numeroase cronici numismatice, articole, note și monografii etc.¹. Alături de acestea adăugăm și prezentul articol. Aproape în totalitate catalogul conține piese care fac parte din colecția numismatică a muzeului constănțean. Alături

¹ Bărbulescu, Ocheșeanu 1990, 225-265; Torbatov 1990, 50-55; Kunisz 1992a; Kunisz 1992b, 107-114; Parușev 1992, 112-126; Grigorovna 1993, 67-72; Minkova 1993, 81-83; Poenaru Bordea, Zahariade 1993, 89-102; Oberländer-Târnoveanu, Oberländer-Târnoveanu 2000, 405-419; Talmațchi, Talmațchi-Paraschiv 2000, 41-80; Bărbulescu 2001; Vertan 2002; Suceveanu *et alii* 2003.

de acestea sunt și două exemplare ce provin din colecții particulare (0,60 % din total). Trebuie amintit faptul că multe din piesele componente ale colecției muzeale provin din achiziționarea unor foste colecții particulare, unde datele privitoare la condițiile de descoperire sunt fie trunchiate, fie nesigure, fie pierdute pentru totdeauna². Plus pierderea ireparabilă a eventualului context arheologic de descoperire, de unde, în mod normal, s-ar putea obține indicii mai ales despre perioada efectivă de circulației a respectivului document monetar. Totuși, achizițiile substanțiale făcute de către muzeul constănțean, în ultima jumătate de deceniu și cu precădere în ultimii 15 ani, ne-au oferit posibilitatea acumulării unui lot important de monede romane imperiale descoperite în teritoriul dobrogean (333 exemplare). Modul de prezentare al catalogului este organizat după locul de proveniență, fiind înregistrate 44 de eșantioane și apoi, pentru fiecare eșantion sunt înșiruite după emitenți în ordine cronologică. Unele eșantioane cuprind un număr mai mare de exemplare (Constanța, Hârșova), altele mai mic (Crângu, Cheia, Lipnița, Rasova etc.), valoarea documentară fiind inegală.

CATALOG

com. Adamclisi, jud. Constanța

HADRIANUS

- monedele provin din zona cetății Tropaeum Traiani, *passim*.

1. AE (Sestertius); 6h; 22,71 g; 32 mm.
BMC III, 471, nr. 1518, pl. 88, nr. 1,
Roma, grupa F, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 13484; conservare bună.
2. AE (As); 6h; 11,17 g; 24 × 26 mm.
BMC III, 426, nr. 1266, pl. 80, nr. 7,
Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 64674³; conservare
mediocră.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I

- moneda a apărut în 1999 cu prilejul săpăturilor desfășurate în sectorul C, caroul CS1, la – 1,00/1,10 m, lângă zid, sub cardo⁴.

3. AE (As); 11h; 11,59 g; 23 mm.
BMC IV, 253, nr. 1582, pl. 37, nr. 4,
emisiunea III, Roma, a. 141-
Inv. MINAC nr. 64666; conservare bună.

ANTONINUS PIUS : MARCUS AURELIUS

4. AE (As); 6h; 8,51 g; 23,5 mm.
BMC IV, 337, nr. 2003 ++, pl. 48, nr. 9,
Roma, a. 155-156.
Inv. MINAC nr. -; conservare bună.

- moneda provine din zona cetății Tropaeum Traiani, *passim*.

COMMODUS

5. AE (As); 6h; 10,54 g; 27 mm.
BMC IV, 846, nr. 727, pl. 111, nr. 8, Roma,
a. 192.
Inv. MINAC nr. 21503; conservare
mediocră.

² Deplângem și pe această cale vechea meteahnă manifestată de către cea mai mare parte a colecționarilor particulari de a nu încerca să stabilească pentru monedele achiziționate, atunci când totuși este posibil, locul de descoperire, contextul ca și alte eventuale informații privitoare la acestea.

³ Piesa monetară a mai fost publicată conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 43-44, dar respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea sa în contextul actual.

⁴ Mulțumim și pe această cale colegului Cătălin Dobrinescu care ne-a pus la dispoziție respectiva piesă monetară.

com. Agigea, jud. Constanța

- moneda provine din colecția Valentin Țințu.

TRAIANUS

6. AR (Denarius); 6h; 3,10 g, 17 mm.
BMC III, 117, nr. 598, Roma, a. 112-117.
Inv. MINAC nr. 5534; conservare mediocră.

- monedele au fost descoperite în mod întâmplător în punctul *La izvoare*.

HADRIANUS

7. AE (As); 12h; 10,69 g; 24 × 27 mm.
BMC III, 480, nr. 1583 ?, pl. 90, nr. 8 ?,
Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 69312; conservare mediocră.

ANTONINUS PIUS

8. AE (As); 12 h; 5,82 g; 24 mm.
BMC IV, 286, nr. 1768-1769, pl. 42, nr. 20,
Roma, a. 145-161.
Inv. MINAC nr. 69230; conservare foarte slabă.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I

9. AE (Dupondius); 12h; 8,66 g; 28 mm.
BMC IV, 173, nr. 1125, pl. 25, nr. 2,
Roma.
Inv. MINAC nr. 69329; conservare mediocră.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA II

10. AR (Denarius); 12 h; 3,16 g; 16 mm.
BMC IV, 168, nr. 1103, pl. 23, nr. 19,
grupa VI, Roma.
Inv. MINAC nr. 69304; conservare bună.

SEPTIMIUS SEVERUS

11. AR (Denarius); 12h; 2,71 g; 17 × 18 mm.
BMC V, 93, nr. 363 ?, pl. 16, nr. 4 ?,
ateliere estice, a. 194 -.
Inv. MINAC nr. 77230; conservare foarte slabă.

12. AR (Denarius); 6h; 2,63 g; 15,5 × 16,5 mm.
BMC V, 35, nr. 87, pl. 7, nr. 20, Roma,
a. 194-195.
Inv. MINAC nr. 69295; conservare bună.

Bărăganu, com. Mereni, jud. Constanța

- monedele au fost descoperite în mod întâmplător și provin din împrejurimile localității⁵.

TITUS : DOMITIANUS

13. AE (Sestertius); 6h; 25,15 g; 33,5 mm.
BMC II, 271, nr. 230, pl. 51, nr. 10,
Roma, a. 80-81.
Inv. MINAC nr. 61829; conservare foarte slabă.

TRAIANUS

14. AE (As); 5h; 10,63 g; 26 × 27 mm.
BMC III, 151, nr. 729, pl. 25, nr. 11,
Roma, a. 99.
Inv. MINAC nr. 64417; conservare mediocră.

HADRIANUS

15. AE (Dupondius); 6h; 10,93 g; 25,8 mm.
BMC III, 426, nr. 1265, pl. 80, nr. 7,
Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 61828; conservare slabă.
16. AE (Dupondius); ?; 10,12 g; 26 mm.
BMC III, 427, nr. 1272, pl. 80, nr. 8,
Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 61841; conservare foarte slabă.

⁵ Piesele monetare (nr. 13-16, 18) au mai fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 60-61, dar, întrucât respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea lor în contextul actual.

ANTONINUS PIUS

17. AE (Sestertius); 2h; 23,82 g; 33 mm.
BMC IV, 320, nr. 1923, pl. 46, nr. 18,
Roma, a. 152-153.
Inv. MINAC nr. 62475; conservare
foarte slabă.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I

18. AE (As); 5h; 9,48 g; 26 × 26,3 mm.
BMC IV, 248, nr. 1549, emisiunea III,
Roma, a. 141-
Inv. MINAC nr. 61804; conservare
bună.

com. Beidaud, jud. Tulcea**AUGUSTUS (C. CASSIUS CELER)**

- moneda a fost descoperită în mod
întâmplător și provine din împrejurimile
localității.
19. AE (As); 5h; 9,52 g; 25,5 × 27 mm.
BMC I, 34, nr. 170, pl. 19, nr.19, Roma,
a. 22 a. Chr.
Colecție particulară, Constanța;
conservare bună.

Capidava, com. Topalu, jud. Constanța

- moneda a fost găsită în timpul
săpăturilor arheologice din anul 1983,
V, caroul L 76, lângă hypocaust.

VESPASIANUS

20. AE (As); 5h; 8,21 g; 24 × 24,5 mm.
BMC III, 169, nr. 726, pl. 29, nr. 8,
Roma, a. 76.
Inv. MINAC nr. 54202; conservare
bună.

- moneda a fost descoperită în anii 1940-
1959, *passim*.

TRAIANUS

21. AE (Dupondius); 6h; 8,53 g; 27 mm.

BMC III, 186, nr. 879, pl. 33, nr. 5,
Roma, a. 104-111.

Inv. MINAC nr. 560416; conservare
foarte slabă.

- monedele au fost descoperite
întâmplător în anii ' 80.

22. AE (Dupondius); 5,5h; 9,24 g; 25 × 26
mm.
BMC III, 211, nr. 996, pl. 39, nr. 6,
Roma, a. 112-114(?).
Inv. MINAC nr. 55894; conservare
slabă.

TRAIANUS ?

23. AE (Dupondius); 7h; 11,43 g; 27 × 28
mm.
BMC III, 222, nr. 1043 ?, pl. 42, nr. 9 ?,
Roma, a. 116-117.
Inv. MINAC nr. 55892; conservare
foarte slabă.

HADRIANUS

24. AE (Dupondius); ?; 6,11 g; 26,5 mm.
BMC III, tip Av. IMP CAESAR
TRAIAN HADRIANUS AUG, Roma,
a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 55910; conservare
foarte slabă.
25. Orichalcum (Dupondius); 6h; 11,64 g;
25,3 mm.
BMC III, 486, nr. 1621, pl. 91, nr. 4,
Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 55889; conservare
slabă.

- monedele au fost descoperită în anii
1940-1959, *passim*.

⁶ Piesele monetare (nr. 21, 24, 26-27, 29) au mai
fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-
Talmațchi 2000, 62, dar, întrucât respectivul
volum a apărut într-un număr mic de
exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o
circulație normală, așa că am considerat
necesară reluarea lor în contextul actual.

ANTONINUS PIUS

26. AR (Denarius); 7h; 3,01 g; 17 × 18 mm.
BMC IV, 82, nr. 567, pl. 12, nr. 10,
Roma, a. 145-161.
Inv. MINAC nr. 56035; conservare
foarte bună.
27. AE (As); 7h; 8,38 g; 25 mm.
BMC IV, 300, nr. 1838, pl. 45, nr. 1,
Roma, a. 148-149.
Inv. MINAC nr. 56043; conservare slabă.
Observație: pe revers se poate vedea
încercarea nereușită de contramarcare a
piesei.

MARCUS AURELIUS : FAUSTINA II

- moneda provine dintr-o descoperire a
anului 1997, *passim*.
28. Orichalcum (As); 12h; 9,32 g; 25 mm.
BMC IV, 543, nr. 998, pl. 74, nr. 3,
emisiune I, Roma, a. 161-176.
Inv. MINAC nr. 69108; conservare
slabă.
29. AE (Dupondius); 12h; 10,04 g; 24 × 25
mm.
BMC IV, 538, nr. 966, pl. 74, nr. 5,
Roma, a. 161-176.
Inv. MINAC nr. 55912; conservare
slabă.
30. AE (Sestertius); 6h; 17,21 g; 30,3 mm.
BMC IV, 654, nr. 1580, pl. 87, nr. 2,
emisiunea IV, Roma, a. 176-
Inv. MINAC nr. 55896; conservare
slabă.

Cataloi, com. Frecăței, jud. Tulcea

- monedele au fost descoperite în mod
întâmplător pe raza comunei.

AUGUSTUS

31. AE (As); 2h; 9,60 g; 27 × 28,5 mm.
BMC I, 50, nr. 276, pl. 20, nr. 17,
Roma, a. 11-12.
Inv. MINAC nr. 69333; conservare
bună.

CLAUDIUS I

32. AE (Sestertius); ?; 24,72 g; 34 mm.
BMC I, Roma, a. 41-54.
Inv. MINAC nr. 69377; conservare
foarte slabă.
Observație: pe avers contramarcă în
cartuș dreptunghiular (12 × 3 mm):
NCAPR.

TITUS

33. AR (Denarius); 6h; 2,24 g; 17 mm.
BMC II, 239, nr. 93, pl. 46, nr. 11,
Roma, a. 80 Chr.
Inv. MINAC nr. 69336; conservare
slabă.

ANTONINUS PIUS

34. AE (Dupondius); 6h; 10,31 g; 25 mm.
BMC IV, 262, nr. 1633-1634, pl. 39, nr.
7, Roma, a. 143-144 (?).
Inv. MINAC nr. 69680; conservare
bună.

SEPTIMIUS SEVERUS

35. AR (Denarius fourrée); 6h; 2,27 g; 16 ×
18 mm.
BMC V, 281, nr. 629, pl. 43, nr. 11,
atelier estic, a. 198.
Inv. MINAC nr. 69334; conservare
foarte slabă.

**Călugăreni, com. Pantelimon,
jud. Constanța**

- moneda a fost descoperită în mod
întâmplător pe raza localității.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I

36. AE (Sestertius); 6h; 23,81 g; 32,5 × 34
mm.
BMC IV, 242, nr. 1512, pl. 36, nr. 4, dar
la noi torță lungă, Roma, a. 141-
Inv. MINAC nr. 77117; conservare
bună.

Cernavodă, jud. Constanța

- moneda a fost achiziționată și provine dintr-o colecție particulară Zădărnicianu din Cernavodă.

AUGUSTUS

37. AR (Denarius); 6h; 3,50 g; 17,5 × 18 mm.
BMC I, 60, nr. 332, pl. 6, nr. 12, atelier incert spaniol, CAESAR AUGUSTA?, a. 18-17 a. Chr.
Inv. MINAC nr. 5491; conservare slabă.
Observație: pe avers apar două incizii.

Cheia, com. Târgușor, jud. Constanța

- moneda a fost achiziționată de la A. Bardac.

TRAIANUS

38. AE (Sestertius); 6h; 22,18 g; 32 × 33 mm.
BMC III, 148, nr. 713, pl. 25, nr. 1, Roma, a. 98-99.
Inv. MINAC nr. 5885; conservare slabă.

Cochirleni, com. Rasova, jud. Constanța

- moneda este descoperită în anii ~70 într-un mormânt identificat într-o secțiune (S VI), apărut în apropierea localității.

HADRIANUS

39. AE (As); 6h; 9,64 g; 25 × 27 mm.
BMC III, 479, nr. 1579 (?), pl. 90, nr. 3 (?), Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 21592; conservare slabă.
Observație: moneda este găurită.
- moneda a fost donată de Anghel Bardac.
40. AR (Denarius); 6h; 3,15 g; 17 × 18 mm.
BMC III, 342, nr. 805, tip provincial Aegyptos, Roma, a. 134-138.
Inv. MINAC nr. 5546; conservare bună.

com. Cogealac, jud. Constanța

- monedele au fost descoperite în apropierea localității, probabil într-o așezare de epocă romană.

VESPASIANUS : DOMITIANUS

41. AE (As); 6h; 10,02 g; 25 × 26 mm.
BMC II, 158, nr. 688, pl. 28, nr. 1, Roma, a. 73.
Inv. MINAC nr. 69632; conservare slabă.

TRAIANUS

42. Orichalcum (Sestertius); 6h; 21,10 g; 32 × 33 mm.
BMC III, 176, nr. 834-838, pl. 31, nr. 2-3, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 14095; conservare slabă.
43. AE (As); 6h; 10,64 g; 26 × 27 mm.
BMC III, 197, nr. 930, pl. 36, nr. 4, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 69633; conservare slabă.

ANTONINUS PIUS

44. AE (Dupondius); 6h; 11,82 g; 23,5 × 24 mm.
BMC IV, 316, nr. 1903, pl. 46, nr. 11, Roma, a. 151-152.
Inv. MINAC nr. 69635; conservare slabă.

MARCUS AURELIUS : LUCILLA

45. Orichalcum? (As); ?; 10,66 g; 21 × 23 mm.
BMC IV, Roma, a. 164-
Inv. MINAC nr. 69634; conservare foarte slabă.

Constanța, jud. Constanța

- moneda a apărut în raza orașului, probabil din zona magazinului Tomis Mall, 2003.

CLAUDIUS I

46. AE (As); 7h; 8,60 g; 28 × 29 mm.
BMC I, 185, nr. 149, pl. 35, nr. 4,
Roma, a. 41-42.
Inv. MINAC nr. 56946; conservare
slabă.

- moneda a fost descoperită în anul 1960
cu prilejul săpăturilor arheologice
desfășurate la Gara Veche, bloc E4,
passim.

47. AE (As); ?; 8,42 g; 26,5 × 31,5 mm.
BMC I, Roma, a. 41-54.
Inv. MINAC nr. 21552; conservare
foarte slabă.
Observație: moneda este foarte distrusă,
fiind puternic lovită, chiar lățită din
cauza impactului.

- piesa monetară a fost donată în anul
1979 și provine dintr-o colecție
particulară.

NERO

48. AE (Sestertius); 12 h; 22,87 g; 34 × 35
mm.
BMC I, 218, nr. 122, pl. 41, nr. 3,
Roma, a. 64-66.
Inv. MINAC nr. 46252; conservare
slabă.

- monedele au făcut parte din fosta
colecție particulară C. Băcăoanu⁷.

GALBA

49. AR (Denarius); 7h; 3,42 g; 17 × 18 mm.
BMC I, 310, nr. 5, Roma, a. 68-69.
Inv. MINAC nr. 8069; conservare bună.

VESPASIANUS

50. AR (Denarius); 6h; 2,98 g; 17 × 18 mm.
BMC II, 6, nr. 37, pl. 1, nr. 12, Roma, a.
69-70.
Inv. MINAC nr. 8065; conservare bună.

- moneda a fost descoperită în anul 1963
în Constanța, fiind achiziționată de la
Paul Vlăduț.

51. AR (Denarius); 6h; 3,04 g; 16,5 × 19
mm.
BMC II, 9, nr. 50-53, pl. 1, nr. 18,
Roma, a. 70-71.
Inv. MINAC nr. 7575; conservare bună.

- moneda a făcut parte din fosta colecție
particulară C. Băcăoanu.

52. AR (Denarius); 6h; 2,94 g; 17 × 18 mm.
BMC II, 37, nr. 203, pl. 6, nr. 5, Roma,
a. 77-78.
Inv. MINAC nr. 5377; conservare bună.

- moneda a fost descoperită în februarie
2006 cu prilejul supravegherii lucrărilor
de îmbunătățire a canalizării în zona
intersecției dintre bulevardul Tomis și
strada Karatzalis.

53. AE (As); 6h; 4,42 g; 23,5 × 24,5 mm.
BMC II, 174, nr. 737, pl. 30, nr. 5,
Roma, a. 77-78.
Inv. MINAC nr. -; conservare foarte
slabă.

VESPASIANUS (?)

- moneda a fost descoperită cu prilejul
săpăturilor arheologice desfășurate în
anul 1966 în zona Tomis II, la fundația
unui viitor bloc de locuințe. Ea a fost
găsită într-un mormânt de înhumare în
lespezi de calcar (M 452).

54. AE (Dupondius); ?; 6,68 g; 23,5 × 26 mm.
BMC II, 204, nr. 819 (?), pl. 39, nr. 6
(?), Lugdunum, a. 72.
Inv. MINAC nr. 69634; conservare
foarte slabă.

⁷ Monedele prezente în colecția C. Băcăoanu
au fost descoperite în Constanța, mai exact
din zona portului Tomis, conform R.
Ocheșeanu 1971, 77.

VESPASIANUS : TITUS

- moneda provine dintr-un mormânt de incinerare descoperit în anul 1961 la intersecția străzii I. G. Duca cu fostul bulevard Republicii, actualul bulevard Ferdinand.

55. AE (Dupondius); 6h; 8,02 g; 25 × 25,5 mm.

BMC II, 212, nr. 856, pl. 41, nr. 9, Lugdunum, a. 77-78.

Inv. MINAC nr. 21678; conservare slabă.

- moneda este descoperită în anul 1971, *passim*.

56. AE (As); 12h; 8,64 g; 27 × 28 mm.

BMC II, 283, nr. 272-274, pl. 54, nr. 4, Roma.

Inv. MINAC nr. 7741; conservare foarte slabă.

- moneda a fost descoperită în anul 1984, pe strada București, într-un mormânt în firidă și cu cameră de acces (M 1)⁸.

57. AE (Dupondius); 6h; 10,05 g; 27 × 27,5 mm.

BMC II, 283, nr. 269-270, pl. 54, nr. 2, Roma.

Inv. MINAC nr. 54227; conservare foarte slabă.

TITUS ?

- moneda a apărut cu prilejul săpăturilor arheologice executate în Parcul Catedralei în anul 1971, în S III, caroul 6, vest, - 1,10 m, din pământul de umplutură de la capătul ramificației canalului.

58. AE (As); ?; 5,81 g; 26,5 mm.

BMC II, Roma, a. 79-81.

Inv. MINAC nr. 21760; conservare foarte slabă.

- moneda a fost descoperită în anul 1979 pe b-dul Republicii nr. 72, actualul bulevard Ferdinand, într-un mormânt.

DOMITIANUS

59. AE (Dupondius); 6h; 11,77 g; 28,5 × 29,5 mm.

BMC II, 261, nr. +, pl. 50, nr. 1, Roma, a. 80-81.

Inv. MINAC nr. 54916; conservare slabă.

- moneda provine din colecția Liceului „Mircea cel Bătrân”⁹.

60. AE (Dupondius); 6h; 8,73 g; 25 mm.

BMC II, 355. nr. 266, pl. 68, nr. 10, Roma, a. 81.

Inv. MINAC nr. 14190; conservare foarte slabă.

- moneda a fost descoperită în anul 1961 cu prilejul săpăturilor desfășurate la Gara veche, zid navă sud, la - 1,50 m.

61. AE (As); 6h; 9,20 g; 27 × 27,5 mm.

BMC II, 373, nr. 350, pl. 73, nr. 8, Roma, a. 85, aprilie/noiembrie.

Inv. MINAC nr. 21763; conservare foarte slabă.

- moneda a făcut parte din fosta colecție particulară C. Băcăoanu.

62. AR (Denarius); 6h; 3,21 g; 17,5 × 18 mm.

BMC II, 336, nr. 187-188, pl. 65, nr. 12, Roma, a. 92.

Inv. MINAC nr. 8066; conservare bună.

⁸ Chera-Mărgineanu, Lungu, 1984, 109.

⁹ Monedele ce au făcut parte din colecția liceului provin, probabil din Constanța, conform Popea 181, 212.

- moneda a apărut cu ocazia săpăturilor arheologice desfășurate în partea vechiului oraș antic.

63. AE (As); ?; 6,33 g; 25 × 26 mm.
BMC II, Roma, a. 84-96.
Inv. MINAC nr. 67082; conservare foarte slabă.

- piesa a fost descoperită în mod întâmplător în anul 1960.

64. AE (As); 6h; 9,14 g; 28 × 29 mm.
BMC II, tip VIRTUTI AUGUSTI S.C., Roma, a. 84-96.
Inv. MINAC nr. 7636; conservare slabă.

TRAIANUS

- moneda a fost descoperită în anul 1961 cu prilejul săpăturilor de la Gara veche, pentru fundația blocului F1.

65. AE (As); 6h; 10,65 g; 26,5 × 27 mm.
BMC III, 197, nr. 930, pl. 36, nr. 4, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 5882; conservare slabă.

- moneda a fost descoperită în anul 1959 pe strada Cuza Vodă, într-un mormânt (M 8).

66. AE (Dupondius); 6h; 9,62 g; 24,5 × 25,5 mm.
BMC III, 197, nr. 929, pl. 136, nr. 3, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 5937; conservare slabă.

- monedele au făcut parte din fosta colecție particulară C. Băcăoanu.

67. AR (Denarius); 6h; 3,03 g; 18 × 19 mm.
BMC III, 73, nr. 302, pl. 14, nr. 10, Roma, a. 103-111.
Inv. MINAC nr. 5378; conservare bună.

68. AR (Denarius); 7h; 2,92 g; 16 × 17,5 mm.

BMC III, 117, nr. 595, Roma, a. 112-117.

Inv. MINAC nr. 5387; conservare slabă.

69. AR (Denarius); 6h; 3,04 g; 17 × 18 mm.
BMC III, 110, nr. 549, Roma, a. 112-117.

Inv. MINAC nr. 5300; conservare slabă.

HADRIANUS

- moneda a fost descoperită în anul 1981 într-un mormânt (M 2), în apropierea școlii nr. 34.

70. AE (Dupondius); 6h; 9,83 g; 27 × 27,5 mm.

BMC III, 400, nr. 1116, pl. 76, nr. 8, Roma, a. 117.

Inv. MINAC nr. 51319; conservare bună.

- moneda a fost descoperită cu prilejul săpăturilor efectuate în anul 1960 la Edificiul Roman cu mozaic în anul 1960, caroul 248, la – 2,00 m.

71. AE (As); 5h; 8,01 g; 25 × 27,5 mm.
BMC III, 411, nr. 1170, pl. 78, nr. 6, Roma, a. 119-138.

Inv. MINAC nr. 5997; conservare slabă.
Observație: moneda este găurită.

- monedă apărută în anul 1960 într-un sarcofag descoperit pe fostul bulevard al Republicii, actualul bulevard Ferdinand, cu prilejul realizării unei gropi pentru introducerea unui rezervor.

72. AE (Dupondius); 3h; 11,38 g; 24 × 25 mm.

BMC III, 479, nr. 1579 ?, pl. 90, nr. 3 ?, Roma, a. 119-138.

Inv. MINAC nr. 5889; conservare slabă.

- moneda a fost descoperită într-un mormânt (M 1), în apropierea școlii nr. 34.

ANTONINUS PIUS

73. AE (Dupondius); 5h; 8,15 g; 24,5 × 25,5 mm.

BMC IV, 170, nr. 1111, pl. 24, nr. 3, Roma, a. 138.

Inv. MINAC nr. 51324; conservare foarte slabă.

- monedă descoperită în anul 1966, într-un mormânt cu țigle (M 442), de înhumație, pe strada A. Nițescu.

74. AE (As); 6h; 8,33 g; 25 mm.

BMC IV, 185, nr. 1169, pl. 26, nr. 2, Roma, a. 139.

Inv. MINAC nr. 21679; conservare slabă.

- moneda a fost descoperită în zona Tomis II, caseta II, la – 2,20 m.

75. Orichalcum (Sestertius); 11h; 17,73 g; 30,5 mm.

BMC IV, tip ANTONINUS AUGPIUS PP, tip COS II, a. 139.

Inv. MINAC nr. 56994; conservare foarte slabă.

- moneda provine de pe strada P. Moșoiu.

76. AE (Sestertius); 12h; 23,64 g; 30,5 mm.

BMC IV, 197, nr. 1226, pl. 28, nr. 5, Roma, a. 140-143 (și 144 ?).

Inv. MINAC nr. 5883; conservare bună.

- moneda a fost descoperită în săpăturile de la Edificiul Roman cu Mozaic, din bolta IX.

77. AE (Sestertius); 12h; 29,28 g; 34 × 35,5 mm.

BMC IV, 197, nr. 1226, pl. 28, nr. 5, Roma, a. 140-143 (și 144 ?).

Inv. MINAC nr. 5996; conservare bună.

- moneda a fost descoperită într-un mormânt de înhumație în anul 1979¹⁰.

78. AE (Dupondius); 6h; 7,40 g; 24 × 25 mm.

BMC IV, 221, nr. 1374, pl. 33, nr. 4, Roma, a. 140-144.

Inv. MINAC nr. 53894; conservare foarte slabă.

- moneda a fost descoperită în anul 1965 pe strada Luminișului, într-un mormânt în firidă (M 391) astupat cu o țiglă mare.

79. AE (As); 6h; 8,92 g; 27 × 28 mm.

BMC IV, 223, nr. 1389, pl. 33, nr. 3, Roma, a. 140-143 (și 144 ?).

Inv. MINAC nr. 21677; conservare slabă.

- moneda a fost descoperită în condiții necunoscute.

80. AE (As); 6h; 6,31 g; 26,5 × 27,5 mm.

BMC IV, tip ANTONINUS AUG PIUS PP COS III, Roma, a. 140-143 (și 144 ?).

Inv. MINAC nr. 51312; conservare foarte slabă.

¹⁰ Chera-Mărgineanu, 1979, 248, cu detalii despre mormintele descoperite și date despre obiectele prezente în inventarele mormintelor; se menționează starea foarte slabă de conservare a monedelor, dintre care doar una a putut fi determinată, conform afirmațiilor autorului.

- monedă a fost descoperită într-un mormânt (M 1), la întretăierea străzilor 1 Decembrie și București, în anii ` 60¹¹.
81. AE (Dupondius); 6h; 8,98 g; 25 × 26,5 mm.
BMC IV, 285, nr. 1762, pl. 42, nr. 16, Roma, a. 145-161.
Inv. MINAC nr. 54555; conservare slabă.
- monedă descoperită în anul 1961 pe strada Th. Burada într-un mormânt (M 1).
82. AE (As); 6h; 10,76 g; 26,5 mm.
BMC IV, 286, nr. 1768, pl. 42, nr. 20, Roma, a. 145-161.
Inv. MINAC nr. 5888; conservare bună.
- monedă descoperită într-un mormânt (M 3).
83. AE (Dupondius); 6h; 10,22 g; 25,5 × 27 mm.
BMC IV, 326, nr. 1952-1954, pl. 47, nr. 14, Roma, a. 153-154.
Inv. MINAC nr. 51340; conservare slabă.
84. AE (Dupondius); 6h; 11,20 g; 25 mm.
BMC IV, 335, nr. 1996, pl. 48, nr. 7, Roma, a. 155-156.
Inv. MINAC nr. 54902; conservare foarte bună.
- moneda a fost descoperită întâmplător în apropierea fostului hotel Carol, actualul sediu al Comandamentului naval al Marinei Române.
85. AE (Dupondius); 12 h; 10,49 g; 24 × 25,5 mm.
BMC IV, 337, nr. ++, Roma, a. 155-156.
Inv. MINAC nr. 5877; conservare slabă.
- monedă descoperită în anul 1962 cu prilejul săpăturilor arheologice desfășurate pentru realizarea fundației blocului A 7, într-un sarcofag (M 1).
86. AE (As); 7h; 8,97 g; 26 × 26,5 mm.
BMC IV, 338, nr. 2006, pl. 48, nr. 10, Roma, a. 155-156.
Inv. MINAC nr. 54073; conservare slabă.
- piesa făcea parte din colecția numismatică a școlii nr. 28 din Constanța.
87. AE (As); 11h; 9,30 g; 27 × 27,5 mm.
BMC IV, 340, nr. 2015, pl. 48, nr. 12, Roma, a. 156-157.
Inv. MINAC nr. 48839; conservare slabă.
88. AE (Dupondius); 12h; 10,68 g; 24 × 25 mm.
BMC IV, 363, nr. 2119, pl. 51, nr. 2, Roma, a. 160-161.
Inv. MINAC nr. 51318; conservare slabă.
- moneda a făcut parte dintr-o fostă colecție particulară C. Băcăoanu.
89. AR (Denarius); 7h; 3,07 g; 17,5 × 18 mm.
BMC IV, 394, nr. 58-59, Roma, a. 161 ?.
Inv. MINAC nr. 8063; conservare bună.
- monedă descoperită în anul 1959 într-un mormânt (M 24SB) pe strada Cuza Vodă.
90. AE (As); 12h; 9,49 g; 24,5 mm.
BMC IV, Roma, a. 138-161.

¹¹ Moneda este deja amintită și cu identificarea emitentului, conform Chera, Lungu 1985, 214.

Inv. MINAC nr. 5940; conservare foarte slabă.

- monedă descoperită întâmplător în anul 1960.

91. AE (As); 12 h; 9,25 g; 25 mm.

BMC IV, Roma, a. 138-141.

Inv. MINAC nr. 5942; conservare foarte slabă.

- moneda a făcut parte dintr-o fostă colecție particulară Anton¹².

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I

92. AR (Denarius fourrée); 6h; 2,32 g; 17 × 19 mm.

BMC IV, 53, nr. 345, emisiunea III, Roma, a. 141-.

Inv. MINAC nr. 5352; conservare slabă.

- moneda a fost descoperită pe strada I.G. Duca nr. 25.

ANTONINUS PIUS : MARCUS AURELIUS

93. AE (As); 11h; 7,79 g; 24,5 mm.

BMC IV, 290, nr. 1790, pl. 43, nr. 10, Roma, a. 145-160.

Inv. MINAC nr. 5944; conservare slabă.

- monedele au făcut parte dintr-o fostă colecție particulară Anton.

94. AR (Denarius); 6h; 2,40 g; 15,5 × 16 mm.

BMC IV, 127, nr. 869, Roma, a. 155-156.

Inv. MINAC nr. 5358; conservare slabă.

95. AR (Denarius); 6h; 3,59 g; 16 × 17,5 mm.

BMC IV, 136, nr. 919, Roma, a. 157-158.

Inv. MINAC nr. 5372; conservare slabă.

- moneda a făcut parte din colecția numismatică a liceului „Mircea cel Bătrân”.

MARCUS AURELIUS : FAUSTINA II

96. AR (Denarius); 5h; 3,55 g; 18,5 m.

BMC IV, 406, nr. 167, pl. 56, nr. 8, Roma, a. 161-176.

Inv. MINAC nr. 14188; conservare foarte bună.

- moneda a fost descoperită în anul 1974.

97. AE (Dupondius); 7h; 8,29 g; 23 × 24 mm.

BMC IV, 538, nr. 966, pl. 74, nr. 5, Roma, a. 161-176.

Inv. MINAC nr. 21836; conservare foarte slabă.

- moneda a fost descoperită în anul 1981 într-un mormânt aflat în apropierea școlii nr. 34.

98. AE (As); 6h; 10,02 g; 26 × 26,5 mm.

BMC IV, 530, nr. 896, Roma, a. 161-176.

Inv. MINAC nr. 51327; conservare slabă.

- moneda a fost descoperită în anul 1992 cu prilejul săpăturilor arheologice desfășurate pe strada Revoluției 1989, *passim*, la o adâncime de – 1,20 m.

99. AE (Sestertius); 6h; 18,59 g; 32,5 × 33 mm.

BMC IV, 654, nr. 1580, pl. 87, nr. 2, emisiunea a patra, Roma, a. 176-.

Inv. MINAC nr.-; conservare slabă.

- moneda a fost descoperită pe strada Griviței într-un mormânt de înhumație.

100. AE (Dupondius); 12h; 9,93 g; 22,5 × 24 mm.

BMC IV, 253, nr. 1583, emisiunea IV, Roma, a. 176-.

¹² Monedele aflate în colecția Anton au fost descoperite în Constanța și împrejurimi, conform Ocheșeanu 1971, 77.

Inv. MINAC nr. 9529; conservare slabă.

- moneda a făcut parte dintr-o fostă colecție particulară C. Băcăoanu.

COMMODUS

101. AR (Denarius); 12h; 2,80 g; 17 × 18,5 mm.

BMC IV, 709, nr. 120, pl. 94, nr. 4, emisiunea întâi, Roma, a.183 (decembrie) -184 (decembrie).

Inv. MINAC nr. 5397; conservare slabă. Observație: moneda este găurită.

- moneda a făcut parte din colecția numismatică a liceului „Mircea cel Bătrân”.

102. AR (Denarius); 6h; 2,37 g; 16 × 17 mm.

BMC IV, 740, nr. 275, pl. 97, nr. 19, Roma, a. 190.

Inv. MINAC nr. 14187; conservare bună.

com. Corbu, jud. Constanța

- moneda a fost descoperită în mod întâmplător în interiorul localității¹³.

ANTONINUS PIUS

103. AE (Sestertius); 11h; 20,21 g; 27 × 28,5 mm.

BMC IV, 269, nr. 1667, Roma, a.145-161.

Inv. MINAC nr. 64675; conservare bună.

com. Costinești, jud. Constanța

- monedele au fost descoperite în tona așezării de epocă romană.

TRAIANUS

104. AR (Denarius); 6h; 3,01 g; 17 × 18 mm.

BMC III, 71, nr. 276-280, pl. 14, nr. 5, grupa V, Roma, a. 106 (?).

Inv. MINAC nr. 69963; conservare bună.

ANTONINUS PIUS

105. AR (Denarius); 6h; 3,70 g; 17,5 × 19 mm.

BMC IV, 102, nr. 707, pl. 15, nr. 4, Roma, a. 149-150.

Inv. MINAC nr. 69960; conservare bună.

106. AR (Denarius); 12h; 3,27 g; 15,5 × 17,5 mm.

BMC IV, 129, nr. 882, pl. 18, nr. 20, Roma, a. 156-157.

Inv. MINAC nr. 69962; conservare foarte bună.

Crângu, com. Ion Corvin, jud. Constanța

- moneda a fost identificată pe raza comunei într-o așezare de epocă romană¹⁴.

MARCUS AURELIUS

107. AE (Sestertius); 10h; 25,07 g; 30,5 × 31 mm.

BMC IV, 619, nr. 1400, pl. 82, nr. 5, Roma, a. 170-171.

Inv. MINAC nr. 64418; conservare bună.

Dunăreni, com. Aliman, jud. Constanța

¹³ Piesa monetară (nr. 103) a mai fost publicată conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 63, dar, respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea sa în contextul actual.

¹⁴ Piesa monetară (nr. 107) a mai fost publicată conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 63, dar, respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea sa în contextul actual.

- monedele au fost descoperite în raza cetății Sacidava, punctul Mârleanu.

VESPASIANUS ?

108. AE (As); ?; 5,34 g; 25 × 26 mm.
BMC II, Roma, a. 69-79.
Inv. MINAC nr. 62590; conservare foarte slabă.

TRAIANUS

109. Orichalcum (Dupondius); 6h; 12,91 g; 26 mm.
BMC III, 152, nr. 734, pl. 26, nr. 4, Roma, a. 99.
Inv. MINAC nr. 69378; conservare slabă.
110. AE (Sestertius); 12h; 28,98 g; 33 × 34 mm.
BMC III, 169, nr. 797 ?, pl. 29, nr. 2?, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 64461¹⁵; conservare foarte slabă.

HADRIANUS

111. AE (As); 12h; 9,19 g; 24,5 mm.
BMC III, 506, nr. 1703-1704, pl. 94, nr. 7, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 64460; conservare foarte slabă.

SEPTIMIUS SEVERUS: IULIA DOMNA

112. AR (Denarius); 12h; 2,99 g; 18 mm.
BMC V, 160, nr. 23, Roma, a. 198-209 sau 196-211.
Inv. MINAC nr. 64414; conservare foarte slabă.

SEVERUS ALEXANDER

113. AR (Denarius); 6h; 2,21 g; 17 × 19 mm.
BMC VI, 172, nr. 591-594, Roma, a. 229.
Inv. MINAC nr. 62500; conservare bună.

Eforie Sud, jud. Constanța

- moneda a fost descoperită în mod întâmplător în zona malului litoralului.

MARCUS AURELIUS : COMMODUS CAESAR

114. AE (Dupondius); 5h; 12,42 g; 24 × 26 mm.
BMC IV, 646, nr. 1536, pl. 85, nr. 6, Roma, a. 175-176.
Colecție particulară, Constanța; conservare bună.

Garvăn, com. Jijila, jud. Tulcea

- monedele au fost descoperite în spațiul cuprins între cetatea de la Dinogetia și drumul național Tulcea-Galați.

VESPASIANUS

115. AE (Sestertius); 6 h; 19,40 g; 33 mm.
BMC II, 118, nr. 548, pl. 20, nr. 11, Roma, a. 71 p.Chr.
Inv. MINAC 66734; conservare foarte slabă.
116. AE (As); 6h; 8,19 g; 26,5 mm.
BMC II, p. 169, nr. 726, pl. 29, nr. 8, Roma, a. 76 p.Chr.
Inv. MINAC nr. 67621; conservare slabă.

Gura Dobrogei, com. Cogeaș, jud. Constanța

- monedele au fost descoperite întâmplător undeva între localitatea menționată și localitatea Palazu Mic, în raza unei așezări romane.

HADRIANUS

¹⁵ Piesele monetare (nr. 110, 113) au mai fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 63, dar, respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea lor în contextul actual.

117. AE (As); 5h; 9,93 g; 25 mm.
BMC III, 440, nr. 1348, pl. 83, nr. 3,
Roma, a. 119-138.

Inv. MINAC nr. 68459; conservare slabă.

118. AE (Dupondius); 6h; 9,20 g; 24,5 mm.
BMC III, 459, nr. 1448-1449, pl. 86, nr. 3,
Roma, a. 119-138.

Inv. MINAC nr. 68464; conservare slabă.

HADRIANUS : SABINA

119. AE (As) ; 6h ; 10,66 g ; 25,5 × 27,5 mm.

BMC III, 540, nr. 1900, pl. 99, nr. 9,
Roma.

Inv. MINAC nr. 68465; conservare bună.

ANTONINUS PIUS

120. Orichalcum (Dupondius); 11h; 9,67 g; 23 × 26 mm.

BMC IV, 269, nr. 1666, pl. 40, nr. 11,
Roma, a. 145-161.

Inv. MINAC nr. 68458; conservare slabă.

121. AE (Dupondius); 12h; 12,41 g; 23 × 25 mm.

BMC IV, 311, nr. +, Roma, a. 150-151.

Inv. MINAC nr. 68456; conservare slabă.

122. AE (Dupondius); 12h; 9,93 g; 24,5 mm.

BMC IV, 336, nr. +, Roma, a. 155-156.

Inv. MINAC nr. 68457; conservare bună.

123. AE (As); 6h; 8,35 g; 24 × 27 mm.

BMC IV, 337, nr. *. Roma, a. 155-156.

Inv. MINAC nr. 68455; conservare bună.

Hârșova, jud. Constanța

- monedele fac parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun¹⁶.

TIBERIUS

124. AE (As); ?; 9,04 g; 25 × 26 mm.

BMC I, 123, nr. 25, pl. 22, nr. 15,
Roma, a. 33-34.

Inv. MINAC nr. 14972; conservare foarte slabă.

- monedele au fost descoperite la cetatea Carsium 1963, *passim*.

125. AE (As); 12 h; 7,17 g; 25 mm.

BMC I, Roma, anii 34-37 p.Chr.

Inv. MINAC nr. 64468; conservare slabă.

126. AE (As); 6 h; 7,28 g; 26,2 mm.

BMC I, tip seria Divus Augustus Pater,
Roma, nedatat (anii 34-37 p.Chr.)

Inv. MINAC nr. 64469; conservare slabă.

- moneda a fost descoperită la cetatea Carsium 1995, *passim*.

127. AE (As); 6 h; 5,97 g; 27 × 28 mm.

BMC I, p. 143, nr. 169, pl. 26, nr. 8,
Roma, nedatat.

Inv. MINAC 59695; conservare slabă.

¹⁶ Piese componente din colecția Ana Crăciun (nr. 124, 129-131, 133-139, 142-166, 168) au mai fost publicate conform Talmățchi, Paraschiv-Talmățchi 2000, 43-44, dar, întrucât respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală am considerat necesară reluarea lor în contextul actual; monedele ce au făcut parte din colecția A. Crăciun au fost strânse în perioada interbelică din orașul Hârșova și împrejurimi, conform Vertan, Custurea 1982, 28; Vertan, Custurea 1983, 301, Vertan, Custurea 1984, 253.

- moneda provine din săpăturile arheologice de la cetatea Carsium din anul 1994, *passim*.

CALIGULA

128. AE (As); 6h; 12,10 g; 26 × 27 mm.
RIC I², 112, nr. 58, Roma, a. 37-41.
Inv. MINAC nr. 59740; conservare slabă.

- monedele au făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

CLAUDIUS I

129. AE (As); 12h; 9,05 g; 28,5 mm.
BMC I, 183, nr. 136, pl. 35, nr. 4, Roma, a. 41-45.
Inv. MINAC nr. 14887; conservare slabă.

130. AE (Dupondius); 12h; 11,70 g; 30 mm.
BMC I, 183, nr. 137, pl. 35, nr. 1, Roma, a. 41-45.
Inv. MINAC nr. 14965; conservare bună.

131. AE (As); 6h; 9,49 g; 25 × 28 mm.
BMC I, 192, nr. 5, pl. 36, nr. 6, Roma, a. 42-54.
Inv. MINAC nr. 14920; conservare slabă.

- moneda provine din săpăturile arheologice de la cetatea Carsium din anul 1997, S2, caroul 41, - 0,73 m.

132. AE (As); ?; 7,84 g; 29 mm.
BMC I, Roma, a. 41-54.
Inv. MINAC nr. 62412; conservare foarte slabă.

- moneda a făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

NERO

133. AE (As); 6h; 8,30 g; 26 × 28 mm.

BMC I, 244, nr. 228, pl. 44, nr. 5, Roma, a. 64-66.

Inv. MINAC nr. 14813; conservare foarte slabă.

- monedele au făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

VESPASIAN

134. AE (Dupondius); 5h; 8,50 g; 25,5 × 26 mm.

BMC II, 156, nr. 676, pl. 27, nr.8, Roma, a. 73.

Inv. MINAC nr. 14877; conservare slabă.

135. AE (Dupondius); ?; 7,61 g; 25,5 mm.
BMC II, tip IMP CAESAR VESPASIAN COS VIII, Roma, a. 77-78.

Inv. MINAC nr. 21876; conservare foarte slabă.

- monedele au făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

DOMITIANUS

136. AE (Dupondius); 5h; 9,70 g; 26 mm.

BMC II, 373, nr. 347, pl. 73, nr. 6, Roma, aprilie-noiembrie 85.

Inv. MINAC nr. 21286; conservare slabă.

137. AE (As); 3h; 12,51 g; 26 × 27 mm.

BMC II, 404, nr. 467, pl. 80, nr. 7, Roma, a. 92-94.

Inv. MINAC nr. 14969; conservare slabă.

- moneda a făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

DOMITIANUS ?

138. AE (As); ?; 6,57 g; 26 × 27 mm.

BMC II, Roma, a. 81-96.

Inv. MINAC nr. 15073; conservare foarte slabă.

- moneda a făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

NERVA

139. AE (Sestertius); 5h; 19,96 g; 32,5 mm.
BMC III, 20, nr. 111, pl. 5, nr. 9, Roma, a. 97.
Inv. MINAC nr. 21290; conservare foarte slabă.

- moneda a fost descoperită în mod întâmplător pe teritoriul orașului, posibil din apropierea cetății Carsium¹⁷.

140. AE (Dupondius); 6h; 11,23 g; 27 × 28 mm.
BMC III, 22, nr. 124, pl. 6, nr. 5, Roma, a. 97.
Inv. MINAC nr. 54077; conservare slabă.

- moneda provine din săpăturile arheologice de la cetatea Carsium din anul 1994, SI, caroul 15, - 1,20 m.

TRAIANUS

141. AE (Dupondius); 6h; 4,24 g; 24 × 25,5 mm.
BMC III, 152, nr. 734, pl. 26, nr. 4, Roma, a. 100.
Inv. MINAC nr. 59745; conservare foarte slabă.

- monedele au făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

142. AE (Sestertius); 6h; 24,52 g; 33 × 34 mm.

BMC III, 169, nr. 798, pl. 29, nr. 2, Roma, a. 104-111.

Inv. MINAC nr. 15021; conservare foarte slabă.

143. AE (Dupondius); 6h; 9,32 g; 24,5 × 26,5 mm.
BMC III, 196, nr. 924-925, pl. 36, nr. 1, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 14930; conservare foarte slabă.

144. Orichalcum (Dupondius); 6h; 13,54 g; 25 × 27 mm.
BMC III, 210, nr. 991, pl. 39, nr. 3, Roma, a. 104-111.

Inv. MINAC nr. 14888; conservare slabă.

145. AE (Dupondius); 12h; 7,24 g; 25,5 × 26,5 mm.
BMC III, tip IMP TRAIANO AUG GER DAC P M TR P COS VP, Roma, a. 104-111.

Inv. MINAC nr. 14906; conservare foarte slabă.

146. AE (As); 6h; 11,47 g; 27 mm.
BMC III, 228, nr. 1077 A, pl. 44, nr. 3, Roma.

Inv. MINAC nr. 14796; conservare slabă.

- monedele au făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

HADRIANUS

147. AE (Sestertius); 6h; 23,70 g; 31,5 × 32 mm.
BMC III, 402, nr. 1127, pl. 76, nr. 7, Roma, a. 118.

Inv. MINAC nr. 14943; conservare foarte slabă.

148. AE (Dupondius); 6h; 8,85 g; 24 × 26 mm.
BMC III, 481, nr. 1589, pl. 90, nr. 9, Roma, a. 119-138.

Inv. MINAC nr. 14899; conservare slabă.

¹⁷ Piesa monetară (nr. 140) a mai fost publicată conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 63-64, dar respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea sa în contextul actual.

149. AE (Dupondius); 6h; 10,78 g; 26,5 × 27,5 mm.

BMC III, 481, nr. 1591, pl. 90, nr. 11, Roma, a. 119-138.

Inv. MINAC nr. 15025; conservare slabă.

150. AE (Dupondius); 6h; 8,06 g; 23 × 24 mm.

BMC III, 484, nr. 1612, pl. 90, nr. 17, Roma, a. 119-138.

Inv. MINAC nr. 14845; conservare slabă.

151. AE (Dupondius); 12h; 11,57 g; 27 mm.

BMC III, 519, nr. 1793-1794, pl. 96, nr. 11, Roma, a. 119-138.

Inv. MINAC nr. 14991; conservare foarte slabă.

152. AE (Dupondius); 6h; 8,79 g; 26,5 × 28,5 mm.

BMC III, tip IMP CAESAR TRAIAN HADRIANUS AUG, Roma, a. 119-138.

Inv. MINAC nr. 14797; conservare foarte slabă.

- monedele au făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

ANTONINUS PIUS

153. AE (Dupondius); 11h; 11,09 g; 24 × 25 mm.

BMC IV, 299, nr. 1830, pl. 45, nr. 3, Roma, a. 148-149.

Inv. MINAC nr. 14959; conservare slabă.

154. AE (Dupondius); 12h; 11,46 g; 24 × 27 mm.

BMC IV, 335, nr. 1999, pl. 48, nr. 8, Roma, a. 155-156.

Inv. MINAC nr. 14974; conservare slabă.

155. Orichalcum (Sestertius); 6h; 17,30 g; 26,5 × 30 mm.

BMC IV, 340, nr. 2015, pl. 48, nr. 12, Roma, a. 156-159.

Inv. MINAC nr. 14895; conservare slabă.

- monedele au făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I

156. AE (As); 11h; 10,97 g; 25 × 26 mm.

BMC IV, 174, nr. 1128, pl. 24, nr. 9, Roma, a. 139-141.

Inv. MINAC nr. 14811; conservare slabă.

157. AE (Dupondius); 11h; 10,48 g; 23,5 × 24 mm.

BMC IV, 253, nr. 1582, pl. 37, nr. 4, Roma, a. 139-141.

Inv. MINAC nr. 14997; conservare slabă.

158. AE (Sestertius); 11h; 17,10 g; 25 × 26 mm.

BMC IV, 239, nr. 14901, Roma, a. 141-.

Inv. MINAC nr. 14901; conservare slabă.

159. AE (Dupondius); 12h; 9,40 g; 22,5 × 25,5 mm.

BMC IV, 251, nr. 1575, pl. 37, nr. 3, emisiunea III, Roma, a. 141-.

Inv. MINAC nr. 21313; conservare foarte slabă.

160. AE (Dupondius); 11h; 8,60 g; 27 mm.

BMC IV, 251, nr. 1576, pl. 37, nr. 17, emisiunea III, Roma, a. 141-.

Inv. MINAC nr. 21321; conservare bună.

- monedele au făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

MARCUS AURELIUS

161. AE (Dupondius); 10h; 11,45 g; 24 mm.

BMC IV, 551, nr. 1043, pl. 75, nr. 2, Roma, a. 162 (decembrie) – 163 (decembrie).

Inv. MINAC nr. 21289; conservare slabă.

162. AE (As); 6h; 9,40 g; 24 × 27 mm.

BMC IV, 583, nr. 1245, pl. 78, nr. 11, Roma, a. 164 (decembrie) – 165 (decembrie).
Inv. MINAC nr. 14917; conservare foarte slabă.

- moneda a făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

MARCUS AURELIUS : FAUSTINA II

163. AE (As); 12h; 10,94 g; 25 × 26 mm.
BMC IV, 540, nr. 980, pl. 74, nr. 8, Roma, a. 161-176.
Inv. MINAC nr. 14941; conservare slabă.

- monedele au făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

CARACALLA

164. AR (Denarius); 12h; 3,71 g; 15 × 18 mm.
BMC V, 53, nr. 203, pl. 10, nr. 10, Roma, a. 196 sau 197-198.
Inv. MINAC nr. 14777; conservare bună.

SEPTIMIUS SEVERUS

165. AR (Denarius); 12h; 1,78 g; 17,5 × 18,5 mm.
BMC V, 268, nr. 562-563, pl. 42, nr. 2, Roma, a. 208.
Inv. MINAC nr. 14774; conservare slabă.

CARACALLA : IULIA DOMNA

166. AE (Dupondius); 12 h; 10,71 g; 25,5 mm.
BMC V, 473, nr. 232, pl. 74, nr. 12, Roma, a. (211) 212-217.
Inv. MINAC nr. 14910; conservare slabă.

- moneda a fost descoperită la Hârșova cu prilejul săpăturilor arheologice desfășurate la cetate 1994.

ELAGABALUS

167. AR (Denarius fourrée); 12 h; 1,49 g; 17 × 18 mm.
BMC V, 534, nr. 29, Roma, a. 218-219.
Inv. MINAC nr. 59748; conservare foarte slabă.

- moneda a făcut parte din fosta colecție particulară Ana Crăciun.

SEVERUS ALEXANDER

168. AR (Denarius); 12h; 3,03 g; 18,5 × 19,5 mm.
BMC VI, 126-127, nr. 138-140, Roma, a. 223.
Inv. MINAC nr. 14764; conservare bună.

com. Independența, jud. Constanța

- moneda a fost descoperită în interiorul localității în mod întâmplător.

HADRIANUS

169. AE (Sestertius); 6h; 23,14 g; 31,5 × 32 mm.
BMC III, 416, nr. 1201, pl. 79, nr. 1, Roma, a. 119-120.
Inv. MINAC nr. 66759; conservare slabă.

com. Ion corvin, jud. Constanța

- moneda a fost descoperită în interiorul localității în mod întâmplător.

ANTONINUS PIUS

170. AE (Sestertius); 11h; 20,17 g; 30 mm.
BMC IV, 270, nr. 1673, pl. 40, nr. 10, Roma, a. 145-161.
Inv. MINAC nr. 67012; conservare slabă.

Isaccea, jud. Tulcea

- monedele au fost descoperite în mod întâmplător în apropierea cetății romane și romano-bizantine Noviodunum.

HADRIANUS

171. AE (As); ?; 8,93 g; 24 × 25 mm.
BMC III, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC 69366; conservare foarte slabă.

SEPTIMIUS SEVERUS

172. AR (Denarius); 6h; 1,55 g; 16,5 mm.
BMC V, 91, nr. 344, pl. 15, nr. 14, atelier estic, a. 194-
Inv. MINAC nr. 77161; conservare foarte slabă.

Izvoarele, com. Pârjoaia, jud. Constanța

- monedele au fost descoperite în interiorul localității în mod întâmplător¹⁸.

TITUS

173. AE (Sestertius); 6h; 22,70 g; 33,5 × 34 mm.
BMC I, 269, nr. 224, pl. 51, nr. 6, Roma, a. 80-81.
Inv. MINAC nr. 65529; conservare slabă.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I

174. AE (As); 1h; 9,35 g; 25 × 25,5 mm.
BMC IV, 255, nr. 1596, pl. 38, nr. 2, emisiunea III, Roma, 141-
Inv. MINAC nr. 21170; conservare foarte slabă.

com. Lipnița, jud. Constanța

¹⁸ Piesele monetare (nr. 173, 174) au mai fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 64, dar respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea sa în contextul actual.

- monedele au fost descoperite în interiorul localității în mod întâmplător¹⁹.

HADRIANUS

175. AE (Dupondius); 5h; 10,46 g; 26 mm.
BMC III, 465, nr. 1482, pl. 87, nr. 2, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 62721; conservare bună.

MAXIMINUS I THRAX

176. AR (Denarius); 1h; 2,08 g; 18,5 × 19 mm.
BMC VI, 228, nr. 61, Roma, a. 236.
Inv. MINAC nr. 62495; conservare foarte bună.

Mangalia, jud. Constanța

- moneda provine dintr-o confiscare realizată înainte de anul 1989, colecția respectivă având piese descoperite în oraș și împrejurimi.²⁰

NERO

177. AR (Denarius); 7h; 3,12 g; 17 × 19 mm.
BMC I, 211, nr. 80, pl. 39, nr. 23, Roma, a. 64-68.

¹⁹ Piesele monetare (nr. 175, 176) au mai fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 64, dar respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea sa în contextul actual.

²⁰ Piesele monetare din această colecție confiscată (nr. 177, 184, 185) au mai fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 58-59, dar respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea lor în contextul actual.

Inv. MINAC nr. 55871; conservare bună.

TRAIANUS

- moneda a fost descoperită la marginea oraşului, pe drumul spre comuna Albeşti.

178. AE (Dupondius); 6h; 11,44 g; 25 × 26 mm.

BMC III, 196, nr. 923, pl. 35, nr. 12, Roma, a. 104-111.

Inv. MINAC nr. 67445; conservare slabă.

HADRIANUS : SABINA

179. AR (Denarius); 6h; 3,63 g; 17 × 17,5 mm.

BMC IV, 360, nr. 947, pl. 65, nr. 20, grupa IV, Roma, a. 134-138.

Inv. MINAC nr. 5585; conservare bună.

- moneda a fost donată de o persoană particulară, C. Mitrofan.

ANTONINUS PIUS

180. AR (Denarius fourrée); 6h; 1,89 g; 16,5 mm.

BMC IV, 35, nr. 233, pl. 6, nr. 6, Roma, a. 140-144.

Inv. MINAC nr. 14195; conservare slabă.

- monedele au fost descoperite la marginea oraşului, pe drumul spre comuna Albeşti.

181. AE (As); 12h; 7,68 g; 22 × 25 mm.

BMC IV, 311-312, nr. 1877-1878, pl. 46, nr. 2, Roma, a. 150-151.

Inv. MINAC nr. 67444; conservare slabă.

182. AE (Dupondius şi nu sestertius); 12h; 9,07 g; 22,5 × 24,5 mm.

BMC IV, 325, nr. 1947, pl. 47, nr. 8, Roma, a. 153-154.

Inv. MINAC nr. 67443; conservare slabă.

- moneda provine din apropierea oraşului, de lângă fostul CAP (?); a fost donată de Grigore Stoica din Constanţa.

183. AE (Dupondius); 6h; 7,74 g; 23,5 × 25 mm;

BMC IV, Roma, a. 145-161.

Inv. MINAC nr. 21968; conservare foarte slabă.

- monedele provin dintr-o confiscare realizată înainte de anul 1989, colecţia respectivă având piese descoperite în oraş şi împrejurimi.

MARCUS AURELIUS : FAUSTINA II

184. AR (Denarius); 6h; 3,00 g; 18 mm.

BMC IV, 403, nr. 139, pl. 55, nr. 19, Roma, a. 161-176.

Inv. MINAC nr. 55882; conservare bună.

185. AE (Dupondius); 12h; 11,08 g; 23 mm.

BMC IV, 381, nr. 2191, pl. 53, nr. 8, Roma.

Inv. MINAC nr. 55872; conservare bună.

- moneda provine din raza oraşului.

186. AE (Dupondius); 12 h; 9,63 g; 22 × 24 mm.

BMC IV, tip AV. FAUSTINA AUGUSTA, RV. (AUGUSTI) PII FIL, S.C., Roma.

Inv. MINAC nr. 67599; conservare bună.

CARACALLA : PLAUTILLA

- moneda a fost achiziţionată în anii ` 70 de la Ţinţu Ion.

187. AR (Denarius); 6h; 3,05 g; 19 × 20 mm.

BMC V, nr. 428, pl. 38, nr. 11, Roma, a. 202-205 (?).

Inv. MINAC nr. 13084; conservare bună.

Medgidia, jud. Constanța

- moneda a fost descoperită în zona orașului nou²¹.

TIBERIUS

188. AE (As); ?; 10 g; 28 × 29 mm.
BMC I, 135, nr. 107, pl. 24, nr. 11,
Roma, a. 34-35.
Inv. MINAC nr. 62517; conservare
foarte slabă.

TRAIANUS

189. AE (Sestertius); 6h; 19,12 g; 32 × 33,5
mm.
BMC III, 204, nr. 961, pl. 38, nr. 1,
Roma, a. 111.
Inv. MINAC nr. 64671; conservare
slabă.

- moneda a făcut parte dintr-o fostă
colecție particulară M. Dae²².

HADRIANUS : SABINA

190. AE (Sestertius); 6h; 20,31 g; 29 × 30
mm.
BMC III, 538, nr. 1885, pl. 99, nr. 3,
Roma.
Inv. MINAC nr. 57192; conservare
slabă.

²¹ Piesele monetare (nr. 188, 189, 194) au mai
fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-
Talmațchi 2000, 63, dar respectivul volum a
apărut într-un număr mic de exemplare și în
consecință nu s-a bucurat de o circulație
normală, așa că am considerat necesară
reluarea sa în contextul actual.

²² Piesele monetare din colecția M. Dae (nr.
190, 192) au mai fost publicate conform
Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 50-
51, dar respectivul volum a apărut într-un
număr mic de exemplare și în consecință nu
s-a bucurat de o circulație normală, așa că
am considerat necesară reluarea lor în
contextul actual.

- moneda a făcut parte dintr-o fostă
colecție particulară M. Fabian.

ANTONINUS PIUS

191. AE (Sestertius); 11h; 24,10 g; 32 mm.
BMC IV, 271, nr. 1683, pl. 40, nr. 2,
Roma, a. 145-161.
Inv. MINAC nr. 57073; conservare
bună.

- moneda a făcut parte dintr-o fostă
colecție particulară M. Dae.

192. AE (As); 12h; 11,22 g; 25,5 × 28 mm.
BMC IV, 354, nr. 2075, pl. 59, nr. 7,
Roma, a. 158-159.
Inv. MINAC nr. 57193; conservare
bună.

- monedele au fost descoperite în zona
orașului nou.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I

193. AE (As); 5h; 10,21 g; 27 × 28 mm.
BMC IV, pl. 24, nr. 11, Roma, a. 139-141.
Inv. MINAC nr. 62515; conservare bună.

SEPTIMIUS SEVERUS

194. AR (Denarius); 12h; 3,02 g; 18 × 19
mm.
BMC V, 189, nr. 176, pl. 31, nr. 7, Roma,
a. 200.
Inv. MINAC nr. 62508; conservare bună.

com. Mihai Bravu, jud. Tulcea

- monedele au fost descoperite în interiorul
localității în mod întâmplător.

VESPASIANUS ?

195. AE (Sestertius); ?; 19,67 g; 32 mm.
BMC II, Roma, a. 69-79?
Inv. MINAC nr. 76113; conservare foarte
slabă.

HADRIANUS

196. AE (As); 6h; 9,96 g; 26,5 × 27 mm.

BMC III, 438, nr. 1341, pl. 82, nr. 13, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 67114; conservare bună.

ANTONINUS PIUS

197. AE (Dupondius); 12 h; 10,26 g; 23,5 × 25,5 mm.
BMC IV, 340, nr. 2015 ?, pl. 48, nr. 12 ?, Roma, a. 156-157.
Inv. MINAC nr. 66758; conservare slabă.

com. Murighiol, jud. Tulcea

- monedele au fost descoperite în mod întâmplător în așezarea extramuros.

CLAUDIUS I

198. AE (As); 6h; 9,65 g; 28 mm.
BMC I, 192, nr. 204-205, pl. 36, nr. 6, Roma, a. 42-.
Inv. MINAC nr. 67640; conservare bună.

ANTONINUS PIUS ?

199. AE (As); 5h; 7,71 g; 25,5 × 26,5 mm.
BMC IV, 181, nr. 1153 ?, pl. 25, nr. 12 ?, Roma, a. 139.
Inv. MINAC nr. 67655; conservare foarte slabă.

MARCUS AURELIUS

200. AR (Denarius fourrée); 6 h; 2,79 g; 17,5 × 19 mm.
BMC IV, 473, nr. 616, pl. 65, nr. 11, Roma, a. 174 (decembrie)-175 (decembrie).
Inv. MINAC nr. 67656; conservare bună.

Năvodari, jud. Constanța

- moneda a fost descoperită pe malul lacului Tașaul în anul 1960.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA II

201. AE (Dupondius); 6h; 9,22 g; 23 × 24 mm.
BMC IV, 380, nr. 2188 A, grupa III, Roma.
Inv. MINAC nr. 5754; conservare foarte slabă.

Nifon, com. Hamcearca, jud. Tulcea

- monedele au fost descoperite în mod întâmplător în punctual "Valea Teilor".

VESPASIANUS

202. AE (Sestertius); 6h; 22,24 g; 30,5 × 32 mm.
BMC IV, 167, nr. 716, pl. 29, nr. 2, Roma, a. 76.
Inv. MINAC nr. 76806; conservare slabă.

TRAIANUS

203. AE (Sestertius); 6h; 24,82 g; 32,5 × 34 mm.
BMC III, 169, nr. 797-799, pl. 29, nr. 2, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 76805; conservare bună.

HADRIANUS

204. AE (Sestertius); 6h; 24,02 g; 32,5 mm.
BMC III, 446, nr. 1370, pl. 83, nr. 13, grupa E, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 76800; conservare foarte bună.

ANTONINUS PIUS

205. AE (Sestertius); 6h; 22,16 g; 30 mm.
BMC IV, 550, nr. 1942, pl. 101, nr. 10, Roma, a. 138 (25 februarie-10 iulie).
Inv. MINAC nr. 76804; conservare foarte bună.

206. AE (Sestertius); 6h; 23,34 g; 28 × 30 mm.
BMC IV, 550, nr. 1942, pl. 101, nr. 10, Roma, a. 138 (25 februarie-10 iulie).
Inv. MINAC nr. 76807; conservare slabă.

207. AE (Sestertius); 12h; 25,42 g; 30 × 31 mm.

BMC IV, 271-272, nr. 1683-1684, pl. 40, nr. 2, Roma, a. 154-161.

Inv. MINAC nr. 76802; conservare bună.

208. AE (Sestertius); 11h; 25,73 g; 31,5 × 32 mm.

BMC IV, tip COS III, a. 145-161, dar pe revers Salus ține în mâna dreaptă un detaliu (?), inedit.

Inv. MINAC nr. 76801; conservare foarte bună.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I

209. AE (Sestertius); 12h; 24,53 g; 30 × 31 mm.

BMC IV, 238, nr. 1480, pl. 35, nr. 12, emisiunea III, Roma, 141-.

Inv. MINAC nr. 76803; conservare foarte bună.

210. AE (Sestertius); 12h; 29,07 g; 32 × 33 mm.

BMC IV, 243, nr. 1520, pl. 36, nr. 7, emisiunea III, Roma, 141-.

Inv. MINAC nr. 76808; conservare foarte bună.

com. Oltina, jud. Constanța

- monedele au fost descoperite în punctul „La vie, PECO”²³.

TRAIANUS

211. AE (Sestertius); 6h; 24,55 g; 34 × 35 mm.

BMC III, 216, nr. 1015, pl. 40, nr. 9, Roma, a. 114-115 (?).

Inv. MINAC nr. 61843; conservare slabă.

212. AE (Sestertius); 7h; 20,14 g; 32 × 33,5 mm.

BMC III, 218, nr. 1020, pl. 41, nr. 5, Roma, a. 115 (?) – 116.

Inv. MINAC nr. 61844; conservare foarte slabă.

Păcuiul lui Soare, com. Ostrov, jud. Constanța

- moneda a fost descoperită pe insulă în timpul săpăturilor arheologice în 09.04. 1969.

ANTONINUS PIUS

213. AE (As); 12h; 7,80 g; 24 × 26 mm.

BMC IV, 342, nr. 2029, pl. 49, nr. 6, Roma, a. 156-157.

Inv. MINAC nr. 45953; conservare slabă.

com. Peceneaga, jud. Constanța

- moneda provine dintr-un tumul afectat de lucrări hidro în anul 1975.

COMMODUS

214. AE (Sestertius); 12h; 15,25 g; 25,5 × 28 mm.

BMC IV, 809, nr. 590, pl. 106, nr. 14, Roma, a. 186 (decembrie) – 187 (decembrie).

Inv. MINAC nr. 14083; conservare foarte slabă.

com. Rasova, jud. Constanța

- moneda a fost descoperită în anul 1980 în urma unei săpături arheologice, în SII, caroul 5, la – 0,55 m.

TRAIANUS

215. Orichalcum (Sestertius); 6h; 20,62 g; 32,5 × 34 mm.

²³ Piesele monetare (nr. 301-302) au mai fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 64, dar respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea lor în contextul actual.

BMC III, 152, nr. 733, pl. 26, nr. 1,
Roma, a. 100.
Inv. MINAC nr. 53506; conservare
mediocră.
Observație: moneda a mai fost
publicată, dar fără date de săpătură²⁴.

Răzoarele, com. Oltina, jud. Constanța

- monedele au fost descoperite în
interiorul localității în mod întâmplător.

TIBERIUS

216. AE (As); 6h; 6,32 g; 28 mm.
BMC I, 141, nr. 149-150, pl. 26, nr. 2,
Roma, nedatat.
Inv. MINAC nr. 64424; conservare
foarte slabă.

ANTONINUS PIUS

217. AE (Sestertius ?); 5h; 20,02 g; 24 × 26
mm.
BMC IV, 340, nr. 2015, pl. 48, nr. 12,
Roma, a. 156-157.
Inv. MINAC nr. 64421²⁵; conservare
foarte slabă.

Remus Opreanu, Medgidia, jud. Constanța

- monedele au fost descoperite în
interiorul fostei localități, în mod
întâmplător²⁶.

²⁴ Vertan, Custurea 1983, 304, nr. 659.

²⁵ Piesa monetară (nr. 307) a mai fost publicată
conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi
2000, 65, dar respectivul volum a apărut
într-un număr mic de exemplare și în
consecință nu s-a bucurat de o circulație
normală, așa că am considerat necesară
reluarea sa în contextul actual.

²⁶ Piesele monetare (nr. 308-309) au mai fost
publicate conform Talmațchi, Paraschiv-
Talmațchi 2000, 65, dar respectivul volum a
apărut într-un număr mic de exemplare și în
consecință nu s-a bucurat de o circulație

ANTONINUS PIUS

218. Orichalcum? (Dupondius); 13,18 g;
25,5 × 27 mm.
BMC IV, 335, nr. 1995-1996, pl. 48, nr.
7, Roma, a. 155-156.
Inv. MINAC nr. 62511; conservare
bună.

MARCUS AURELIUS

219. AR (Denarius); 12h; 2,21 g; 16,5 ×
17,5 mm.
BMC IV, 465, nr. 563, Roma, a. 171-172.
Inv. MINAC nr. 62509; conservare
bună.

SEPTIMIUS SEVERUS

220. AR (Denarius); 5h; 1,83 g; 16 × 18
mm.
BMC V, 56, nr. 219-220, Roma, a. 197.
Inv. MINAC nr. 62510; conservare
slabă.

Slava Cercheză, com. Slava Cercheză, jud. Tulcea

- moneda a fost descoperită în mod
întâmplător în apropierea localității.

TRAIANUS

211. AE (Sestertius); 6h; 25,73 g; 33 × 34
mm.
BMC III, 217, nr. 1017, pl. 41, nr. 1,
Roma, a. 115 (?) - 116.
Inv. MINAC nr. 76818; conservare
slabă.

Șipotele, com. Deleni, jud. Constanța

normală, așa că am considerat necesară
reluarea lor în contextul actual.

- monedele au fost descoperite în mod întâmplător în apropierea localității, probabil într-o așezare romană²⁷.

DOMITIANUS

222. AE (As); 6h; 10,97 g; 28,5 × 30 mm.
BMC II, 383, nr. 387, pl. 76, nr. 2, Roma, a. 86.
Inv. MINAC nr. 64420; conservare bună.

ANTONINUS PIUS

223. AE (Dupondius); 6h; 10,60 g; 22 × 24 mm.
BMC IV, 341, nr. 2026, pl. 49, nr. 5, Roma, a. 156-157.
Inv. MINAC nr. 62145; conservare bună.

COMMODUS: CRISPINA

224. AE (As); 6h; 10,23 g; 26,5 × 27 mm.
BMC IV, 769, nr. 435-438, pl. 102, nr. 12, Roma, a. 180-183.
Inv. MINAC nr. 64419; conservare slabă.

Tufani, com. Independența, jud. Constanța

- monedele au fost descoperite în mod întâmplător în apropierea localității.

VESPASIANUS

225. AE (Dupondius); ?; 12,64 g; 27 × 27,5 mm.
BMC II, 130, nr. 603, pl. 23, nr. 9, Roma, a. 71.
Inv. MINAC nr. 62573; conservare foarte slabă.

TRAIANUS

²⁷ Piesele monetare (nr. 312-314) au mai fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 65, dar respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea lor în contextul actual.

226. Orichalcum? (Sestertius); 6h; 24,39 g; 33 × 33,5 mm.
BMC III, 148, nr. 717 ?, pl. 25, nr. 5 ?, Roma, a. 98-99.
Inv. MINAC nr. 66660; conservare foarte slabă.

HADRIANUS : SABINA

227. AE (Dupondius); 11h; 8,71 g; 24 × 25 mm.
BMC III, 539, nr. 1896, pl. 99, nr. 7, Roma, nedatat.
Inv. MINAC nr. 62503; conservare bună.

SEPTIMIUS SEVERUS

228. AR (Denarius fourrée); 7h; 2,05 h; 17,5 × 19 mm.
BMC V, 217, nr. 324, pl. 35, nr. 6, Roma, a. 201-210.
Inv. MINAC nr. 62498²⁸; conservare bună.

com. Turcoaia, jud. Tulcea

- monedele provin din zona cetății Troesmis, foarte probabil și din cetate, dar mai degrabă din așezarea extramuros, strânse în anii 1995-1999²⁹.

AUGUSTUS

²⁸ Piesa monetară (nr. 318) a mai fost publicată conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 66, dar respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea sa în contextul actual.

²⁹ Piese monetare (nr. 319-320, 325-326) au mai fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 66, dar respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea lor în contextul actual.

229. AE (As); 12h; 10,30 g; 25,2 mm.
BMC I, 34, nr. 170, pl. 19, nr. 19,
Roma, a. 22.
Inv. MINAC nr. 62390; conservare
foarte slabă.

TIBERIUS

230. AE (As); ?; 6,55 g; 26 mm.
BMC I, tip DIVI AUGUSTUS PATER,
Roma.
Inv. MINAC nr. 62395; conservare
foarte slabă.

CLAUDIUS I

231. AE (As); 7h; 7,91 g; 27 × 31,5 mm.
BMC I, 186, nr. 150-151, pl. 35, nr. 6,
Roma, a. 41.
Inv. MINAC nr. 62398; conservare
slabă.

VESPASIANUS

232. AE (As); 7h; 9,84 g; 25 × 26,5 mm.
BMC II, 130, nr. 603, pl. 23, nr. 9,
Roma, a. 71.
Inv. MINAC nr. 57632; conservare
foarte slabă.
233. AR (Denarius); 6h; 2,40 g; 17 mm.
BMC II, 34, nr. 183, pl. 5, nr. 15, Roma,
a. 76.
Inv. MINAC nr. 77124; conservare
foarte slabă.
Observație: provine dintr-o colecție
particulară din București.

TITUS

234. AE (As); 7h; 5,92 g; 27 mm.
BMC II, 283, nr. 269-270, pl. 54, nr. 2,
Roma.
Inv. MINAC nr. 57825; conservare
foarte slabă.

DOMITIANUS

235. AE (As); 6h; 10,10 g; 25 mm.
BMC II, 404, nr. 469, pl. 80, nr. 6,
Roma, a. 92-94 Chr.

- Inv. MINAC nr. 62392; conservare
slabă.

TRAIANUS

236. Orichalcum (Dupondius); 5h; 11,17 g;
26 mm.
BMC III, 194, nr. 918, pl. 35, nr. 6,
Roma, a. 104-111 Chr.
Inv. MINAC nr. 62394; conservare
bună.

ANTONINUS PIUS

237. AE (Dupondius); 5h; 12,26 g; 27,5 ×
30 mm.
BMC IV, 180, nr. 1148, pl. 25, nr. 7,
Roma, a. 139.
Inv. MINAC nr. 57954; conservare
bună.

SEVERUS ALEXANDER

238. AR (Denarius); 7h; 1,62 g; 16 mm.
RIC IV, 82, nr. 138, Roma, a. 233-235.
Inv. MINAC nr. 77136; conservare
foarte slabă.
Observație: provine dintr-o colecție
particulară din București.
239. AR (Denarius); 12h; 2,90 g; 17 × 18
mm.
RIC IV, 82, nr. 139, Roma, a. 233-235.
Inv. MINAC nr. 77208; conservare
slabă.

com. Valu lui Traian, jud. Constanța

- moneda a fost descoperită în anii '90
în zona fostului SMA.

VESPASIANUS

240. AR (Denarius); 7h; 2,97 g; 17,5 mm.
BMC II, 13, nr. 71, pl. 2, nr. 5, Roma, a.
72-73.
Inv. MINAC nr. 66651; conservare
bună.

- monedele au fost descoperite în mod
întâmplător în apropierea localității.

241. AE (Sestertius); 7h; 12,74 g; 29 × 29,5 mm.

BMC II, 111-112, nr. 526, pl. 19, nr. 16, Alexandria, a. 70.

Inv. MINAC nr. 62139; conservare bună.

DOMITIANUS

242. AR (Denarius); 7h; 2,53 g; 15,5 × 16,5 mm.

BMC II, 331, nr. 151, pl. 64, nr. 14, Roma, emisiunea IV, Roma, a. 88-89.

Inv. MINAC nr. 66652; conservare slabă.

HADRIANUS

243. AE (Dupondius); 6h; 11,30 g; 27 × 29 mm.

BMC III, 427, nr. 1272, pl. 80, nr. 8, Roma, a. 119-138.

Inv. MINAC nr. 62149; conservare bună.

ANTONINUS PIUS

244. AE (Dupondius); 6h; 12,37 g; 24,5 × 26 mm.

BMC IV, 280, nr. 1737, pl. 42, nr. 2, Roma, a. 145-161.

Inv. MINAC nr. 62377; conservare bună.

Dobrogea de Nord

- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.

CLAUDIUS I

245. AE (As); ?; 7,43 g; 26,5 × 27,5 mm.

BMC I, Roma, a. 41-54.

Inv. MINAC nr. 77301; conservare foarte slabă.

Observații: pe avers apare o contramarcă aproximativ circulară (7 × 7,5 mm) cu chipul unui personaj masculin, în vârstă, cu barbă, orientat spre dreapta (probabil Zeus); reversul

monedei este distrus; piesa monetară este perforată.

- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.

NERO

246. AR (Denarius); 2h; 2,94 g; 16 × 17,5 mm.

BMC I, 209, nr. 63, pl. 39, nr. 16, Roma, a. 64-68.

Inv. MINAC nr. 77125; conservare slabă.

- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.

TITUS

247. AE (Sestertius); 6h; 20,15 g; 31,5 × 32,5 mm.

BMC II, 111, nr. 526, pl. 19, nr. 16, Roma, a. 70.

Inv. MINAC nr. 21528; conservare slabă.

- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.

VESPASIANUS

248. AR (Denarius); 6h; 2,40 g; 17 × 18 mm.

BMC II, 34, nr. 183, pl. 5, nr. 15, Roma, a. 76.

Inv. MINAC nr. 77124; conservare slabă.

- monedele provin din descoperiri despre care nu se cunosc alte date.

TRAIANUS

249. AE (Dupondius); 12h; 6,93 g; 25 × 26,5 mm.

BMC III, 199, nr. 934, pl. 36, nr. 6, Roma, a. 104-111.

Inv. MINAC nr. 21878; conservare foarte slabă.

250. AE (Dupondius); 6 h; 11, 26 g; 26,8 mm.

BMC III, 149, nr. 719, pl. 25, nr. 6, Roma, tip COS II, anii 98-99 Chr.

Inv. MINAC 67626; conservare foarte slabă.

- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.

ANTONINUS PIUS

251. AE (Dupondius); 12h; 6,97 g; 23,5 × 26 mm.

BMC IV, 185, nr. 1166, pl. 25, nr. 11, Roma, a. 139.

Inv. MINAC nr. 21538; conservare foarte slabă.

- monedele provin din descoperiri despre care nu se cunosc alte date.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I

252. AR (Denarius); 12h; 2,55 g; 17 × 17,5 mm.

BMC IV, 65, nr. 465, pl. 10, nr. 7, Roma, a. 141-.

Inv. MINAC nr. 77126; conservare slabă.

Observație: provine dintr-o colecție particulară din București.

253. AE (Dupondius); 12h; 9,85 g; 22 × 24 mm.

BMC IV, 253, nr. 1587, pl. 38, nr. 4, emisiunea III, Roma, a. 141-.

Inv. MINAC nr. 77347; conservare slabă.

Observație: provine dintr-o colecție particulară din București.

- monedele provin din descoperiri despre care nu se cunosc alte date.

ANTONINUS PIUS : FAUSTINA II

254. AE (Dupondius); 5h; 7,49 g; 22,5 × 24 mm.

BMC IV, 375, nr. 2159, pl. 52, nr. 13, grupa I, Roma.

Inv. MINAC nr. 77346; conservare slabă.

255. AE (As); 12 h; 12,44 g; 25 × 27 mm.

BMC IV, 376, nr. 2163, pl. 52, nr. 14, grupa I, Roma.

Inv. MINAC nr. 67615; conservare slabă.

256. AE (Dupondius); 5h; 10,70 g; 23 × 26 mm.

BMC IV, 382, nr. 2195-2197, pl. 53, nr. 4, grupa IV, Roma, dar la noi nu sestertius!

Inv. MINAC nr. 67614; conservare slabă.

Observație: moneda este găurită.

- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.

DIDIUS IULIANUS : DIDIA CLARA

257. AR (Denarius); 6h; 2,24 g; 16 × 17 mm.

BMC V, 14, nr. 14, pl. 3, nr. 17, Roma, a. 193.

Inv. MINAC nr. 77142; conservare foarte slabă.

Observație: provine dintr-o colecție particulară din București.

- monedele provin din descoperiri despre care nu se cunosc alte date.

SEPTIMIUS SEVERUS

258. AR (Denarius); 6h; 2,90 g; 18 × 19 mm.

BMC V, 218, nr. 331-332, pl. 35, nr. 10, Roma, a. 201-210.

Inv. MINAC nr. 77207; conservare bună.

259. AR (Denarius); 11h; 2,57 g; 15,5 × 16 mm.

BMC V, 58, nr. 234, pl. 11, nr. 3, Roma, a. 197.

- Inv. MINAC nr. 77206; conservare foarte slabă.
260. AR (Denarius); 6h; 2,00 g; 16,5 × 17 mm.
BMC V, 97, nr. 388, pl. 16, nr. 19, atelier estic, a.194- .
Inv. MINAC nr. 77138; conservare foarte slabă, monedă ruptă.
Observație: provine dintr-o colecție particulară din București.
261. AR (Denarius); 11h; 3,04 g; 17 mm.
BMC V, 48, nr. 173, pl. 9, nr. 17, Roma, a. 196-197.
Inv. MINAC nr. 77137; conservare slabă, monedă perforată.
Observație: provine dintr-o colecție particulară din București.
262. AR (Denarius); 12h; 3,42 g; 15 × 16 mm.
BMC V, 61, nr. 254, pl. 11, nr. 14, Roma, a. 197.
Inv. MINAC nr. 77129; conservare bună.
Observație: provine dintr-o colecție particulară din București.
- monedele provin din descoperiri despre care nu se cunosc alte date.
- CARACALLA : IULIA DOMNA**
263. AR (Denarius); 12 h; 2,58 g; 18,5 mm.
BMC V, 433, nr. 19, pl. 67, nr. 17, Roma, a. 211-217.
Inv. MINAC nr. 77209; conservare slabă.
- CARACALLA : IULIA DOMNA ?**
264. AR (Denarius); 6h; 2,48 g; 17 × 17,5 mm.
BMC V, 433, nr. 16-18, pl. 67, nr. 15 (?), Roma, a. 211-217.
Inv. MINAC nr. 77130; conservare foarte slabă, avers aproape distrus.
Observație: provine dintr-o colecție particulară din București.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
- ELAGABALUS**
265. AR (Denarius); 5h; 2,14 g; 17 × 18 mm.
BMC V, 584, nr. 331, pl. 92, nr. 18, atelier estic, a. 220-222.
Inv. MINAC nr. 77141; conservare foarte slabă, monedă ruptă.
Observație: provine dintr-o colecție particulară din București.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
- ELAGABALUS : IULIA SOAEMIAS**
266. AR (Denarius); 12h; 2,35 g; 18 × 20 mm.
BMC V, 537, nr. 53, pl. 85, nr. 20, Roma, a. 218-222.
Inv. MINAC nr. 77134; conservare foarte slabă.
Observație: provine dintr-o colecție particulară din București.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
- ELAGABALUS : IULIA MAESA**
267. AR (Denarius); 6h; 2,82 g; 18 × 18,5 mm.
BMC V, 541, nr. 80, pl. 86, nr. 10, Roma, a. 218-222 (223).
Inv. MINAC nr. 77133; conservare foarte slabă.
Observație: provine dintr-o colecție particulară din București.
- Dobrogea *passim***
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
- CLAUDIUS I**
268. AE (As); 7h; 9,20 g; 27 × 29 mm.
BMC I, 192, nr. 207, pl. 36, nr. 7, Roma, a. 42-.

Inv. MINAC nr. 5908; conservare foarte slabă.

Observație: moneda este găurită.

- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.

NERO

269. AE (Dupondius); ?; 11,32 g; 26 × 26,5 mm.

BMC I, Roma, a. 54-68.

Inv. MINAC nr. 20988; conservare foarte slabă.

- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.

GALBA (?)

270. AE (As); 6h; 8,80 g; 30 mm.

BMC I, Roma, a. 68-69.

Inv. MINAC nr. 21099; conservare foarte slabă.

- monedele provin din descoperiri despre care nu se cunosc alte date.

VESPASIANUS

271. AR (Denarius); 6h; 3,00 g; 18,5 × 19 mm.

BMC II, 4, nr. 22, Roma, a. 69-70.

Inv. MINAC nr. 8073; conservare bună.

272. AE (Sestertius); 12h; 29,14 g; 30,5 × 31,5 mm.

BMC II, 111, nr. 526, pl. 19, nr. 16, Roma, a. 70.

Inv. MINAC nr. 21518; conservare foarte slabă.

- monedele fac parte din colecția veche a muzeului constănțean.

273. AR (Denarius); 12h; 2,71 g; 17 × 18 mm.

BMC II, 19, nr. 98, pl. 3, nr. 3, Roma, a. 73.

Inv. MINAC nr. 5584; conservare slabă.

274. AR (Denarius); 6h; 2,98 g; 17 × 18 mm.

BMC II, 245, nr. 132, pl. 47, nr. 9, Roma, a. 80-81.

Inv. MINAC nr. 7576; conservare bună.

275. AR (Denarius); 7h; 2,98 g; 17,5 × 19 mm.

BMC II, 13, nr. 71, pl. 2, nr. 6, Roma, a. 72-73.

Inv. MINAC nr. 7574; conservare bună.

- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.

276. Orichalcum (Dupondius); 6h; 12,00 g; 16,5 × 17 mm.

BMC II, 150, nr. 661, pl. 26, nr. 8, Roma, a. 73.

Inv. MINAC nr. 57690; conservare slabă.

- moneda face parte din vechea colecție a muzeului constănțean.

TITUS

277. AE (As); 7h; 9,06 g; 26 mm.

BMC II, 283, nr. 270, pl. 54, nr. 9, Roma.

Inv. MINAC nr. 21786³⁰; conservare foarte slabă.

- monedele provin din descoperiri despre care nu se cunosc alte date.

DOMITIANUS

278. AR (Denarius); 7h; 2,22 g; 19 mm.

³⁰ Piesele monetare (nr. 362-363, 369, 377-378, 381) au mai fost publicate conform Talmațchi, Paraschiv-Talmațchi 2000, 67-68, dar respectivul volum a apărut într-un număr mic de exemplare și în consecință nu s-a bucurat de o circulație normală, așa că am considerat necesară reluarea lor în contextul actual.

- BMC II, 302, nr. 21, pl. 59, nr. 14, Roma, a. 81.
Inv. MINAC nr. 21839 conservare slabă.
279. AE (As); 6h; 11,55 g; 26 × 28 mm.
BMC II, 391, nr. 417, pl. 78, nr. 2, Roma, a. 88-89.
Inv. MINAC nr. 67639; conservare slabă.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
- NERVA**
280. AE (As); 6h; 10,55 g; 27 × 28 mm.
BMC III, 23, nr. 127, emisiunea I, Roma, a. 97.
Inv. MINAC nr. 5670; conservare slabă.
- moneda face parte din vechea colecție a muzeului constănțean.
281. AE (As); 6h; 9,85 g; 26,5 × 27 mm.
BMC III, 26, nr. 139, emisiunea II, Roma, a. 97.
Inv. MINAC nr. 7697; conservare bună.
- monedele fac parte din vechea colecție a muzeului constănțean.
- TRAIANUS**
282. Orichalcum (Dupondius); 6h; 11,27 g; 26 mm.
BMC III, 149, nr. 719, pl. 25, nr. 6, Roma, a. 98-99.
Inv. MINAC nr. 5849; conservare slabă.
283. Orichalcum (Dupondius); 6h; 11,26 g; 26,5 mm.
BMC III, 157, nr. 748, pl. 27, nr. 1, Roma, a. 101-102.
Inv. MINAC nr. 67626; conservare slabă.
- moneda face parte din vechea colecție a muzeului constănțean.
284. AE (Sestertius); 6h; 23,55 g; 33,5 mm.
BMC III, 169, nr. 798, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 5750; conservare slabă.
285. AE (Sestertius); 6h; 25,43 g; 31,5 × 33 mm.
BMC III, 170, nr. 802, pl. 29, nr. 3, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 5870; conservare bună.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
286. AE (Dupondius); 12h; 9,24 g; 25 × 27,5 mm.
BMC III, 195, nr. 920, pl. 35, nr. 10, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 21527; conservare foarte slabă.
287. AE (As); 6h; 10,95 g; 15 × 15,5 mm.
BMC III, 199, nr. 941, pl. 36, nr. 10, Roma, a. 104-111.
Inv. MINAC nr. 5968; conservare slabă.
- moneda a făcut parte din fosta colecție particulară A. Popeea.
288. AR (Denarius); 7h; 3,16 g; 19 × 20 mm.
BMC III, 93, nr. 445, pl. 16, nr. 18, Roma, a. 112-117.
Inv. MINAC nr. 5526; conservare foarte bună.
289. AE (As); 6h; 8,99 g; 25 × 27 mm.
BMC III, 225, nr. 1055, pl. 43, nr. 5, Roma, a. 116-117.
Inv. MINAC nr. 21517; conservare slabă.
- TRAIANUS : MARCIANA**
- monedele au fost donate muzeului de regretatul Cheluță Georgescu în anul 1966.
290. AE (Sestertius); 6h; 24,01 g; 34 mm.
BMC III, 230, nr. 1086, pl. 44, nr. 8, Roma, a. 113-117.
Inv. MINAC nr. 5844; conservare bună.
291. AE (Sestertius); 6h; 29,11 g; 33 mm.
BMC III, 231, nr. 1088, pl. 45, nr. 1, Roma, a. 113-117 (?).
Inv. MINAC nr. 5845; conservare slabă.
- HADRIANUS**

- moneda face parte din vechea colecție a muzeului constănțean.
292. AR (Denarius); 7h; 2,97 g; 18 × 19 mm.
BMC III, 250, nr. 88, pl. 48, nr. 12, Roma, a. 118.
Inv. MINAC nr. 7687; conservare bună.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
293. AE (Dupondius); 7h; 12,48 g; 27 × 28 mm.
BMC III, 406, nr. 1144, pl. 77, nr. 3, emisiunea III, Roma, a. 118.
Inv. MINAC nr. 5896; conservare bună.
- monedele fac parte din vechea colecție a muzeului constănțean.
294. AR (Denarius); 7h; 3,04 g; 18 × 18,5 mm.
BMC III, 259, nr. 139, pl. 49, nr. 19, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 7686; conservare bună.
295. AR (Denarius); 6h; 2,10 g; 16,5 × 17 mm.
BMC III, 322, nr. 645, Roma, a. 134-138.
Inv. MINAC nr. 5348; conservare slabă.
- monedele provin din descoperiri despre care nu se cunosc alte date.
296. AE (Sestertius); 6h; 20,91 g; 30 × 32 mm.
BMC III, 416, nr. 1196, pl. 78, nr. 14, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 5962; conservare slabă.
297. AE (Sestertius); 6h; 25,72 g; 29,5 × 31 mm.
BMC III, 469, nr. 1507, grupa F, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 5973; conservare slabă.
298. AE (As); 5h; 8,21 g; 26 mm.
BMC III, 480, nr. 1583, pl. 90, nr. 8, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 46266; conservare slabă.
299. AE (As); 5h; 13,24 g; 26,5 × 27 mm.
BMC III, 484, nr. 1612-1613, pl. 90, nr. 17, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 5895; conservare foarte bună.
300. AE (Sestertius); 5h; 21,86 g; 30 × 30,5 mm.
BMC III, 488, nr. 1632, pl. 91, nr. 10, Roma, a. 119-138.
Inv. MINAC nr. 5906; conservare slabă.
- HADRIANUS : SABINA**
- moneda face parte din vechea colecție a muzeului constănțean.
301. AE (Sestertius); 12h; 12,03 g; 25 × 27 mm.
BMC III, 539, nr. 1897, pl. 99, nr. 8, Roma.
Inv. MINAC nr. 7684; conservare bună.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
- HADRIANUS : LUCIUS AELIUS CAESAR**
302. AE (As); 5h; 8,52 g; 24,5 mm.
BMC IV, 546, nr. 1931-1933, pl. 101, nr. 6, Roma, a. 137.
Inv. MINAC nr. 67641; conservare bună.
- monedele provin din descoperiri despre care nu se cunosc alte date.
- ANTONINUS PIUS**
303. AE (As); 6h; 8,03 g; 24,5 × 26,5 mm.
BMC III, 551, nr. 1048, pl. 102, nr. 3, Roma, a. 138 (25 februarie-10 iulie).
Inv. MINAC nr. 5892; conservare bună.
304. AE (Sestertius); 6h; 22,11 g; 30,5 mm.
BMC IV, 197, nr. 1228, pl. 28, nr. 1, Roma, a. 140-143 (și 144 ?).
Inv. MINAC nr. 5824; conservare bună.
- monedele fac parte din colecția veche a muzeului constănțean.

305. AE (Dupondius); 12h; 8,78 g; 23,5 × 26 mm.
BMC IV, 286, nr. 1767, pl. 42, nr. 18, Roma, a. 145-161.
Inv. MINAC nr. 5698; conservare foarte slabă.
306. AE (As); 12h; 8,21 g; 24,5 × 25 mm.
BMC IV, 312, nr. 1879-1884, pl. 46, nr. 3, Roma, a. 150-151.
Inv. MINAC nr. 5847; conservare slabă.
- moneda face parte din fosta colecție M. Oprescu.
307. AR (Denarius); 7h; 3,26 g; 16 × 17,5 mm.
BMC IV, 111, nr. 766, pl. 15, nr. 20, Roma, a. 151-152.
Inv. MINAC nr. 5514; conservare foarte bună.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
308. AE (Dupondius); 5h; 6,54 g; 21,5 × 23 mm.
BMC IV, 318, nr. 1910, pl. 46, nr. 14, Roma, a. 151-152.
Inv. MINAC nr. 14090; conservare slabă.
- monedele fac parte din vechea colecție a muzeului constănțean
309. AE (Dupondius); 10h; 10,90 g; 23,5 × 26 mm.
BMC IV, 336, nr. ++, emisiunea II, Roma, a. 155-156.
Inv. MINAC nr. 5948; conservare slabă.
310. AE (As); 6h; 9,66 g; 24,5 mm.
BMC IV, 337, nr. +, emisiunea II, Roma, a. 155-156.
Inv. MINAC nr. 5967; conservare slabă.
311. AE (As); 12h; 6,80 g; 24 × 25,5 mm.
BMC IV, Roma, a. 155-156.
Inv. MINAC nr. 20967; conservare foarte slabă.
312. AE (As); 6h; 11,04 g; 25 × 26 mm.
BMC IV, 337, nr. ++, emisiunea II, Roma, a. 155-156.
Inv. MINAC nr. 5954; conservare slabă.
313. AE (Sestertius); 6h; 22,93 g; 30 × 31 mm.
BMC IV, 340, nr. 2016, pl. 48, nr. 13, Roma, a. 156-157.
Inv. MINAC nr. 5983; conservare foarte slabă.
314. AE (Sestertius); 12h; 22,11 g; 30,5 × 32 mm.
BMC IV, 345, nr. 2037, pl. 49, nr. 9, emisiunea I, Roma, a. 157-158.
Inv. MINAC nr. 5958; conservare slabă.
- moneda face parte din fosta colecție particulară A. Popeea.
315. AR (Denarius); 7h; 3,09 g; 15,5 × 16,5 mm.
BMC IV, 138, nr. 932, pl. 20, nr. 4, Roma, a. 158-159.
Inv. MINAC nr. 5527; conservare bună.
- moneda face parte din fosta colecție particulară M. Oprescu.
316. AR (Denarius); 12h; 3,26 g; 17,5 × 18,5 mm.
BMC IV, 142, nr. 956, Roma, a. 158-159.
Inv. MINAC nr. 5515; conservare bună.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
317. AE (Sestertius); 12h; 22,70 g; 34 mm.
BMC IV, 351, nr. 2061, Roma, a. 158-159.
Inv. MINAC nr. 5866; conservare bună.
- ANTONINUS PIUS : FAUSTINA I**
- monedele fac parte din vechea colecție a muzeului constănțean.
318. AE (Dupondius); 5h; 9,23 g; 24 × 26 mm.

- BMC IV, 229, nr. ++, emisiunea I, Roma, a. 141-
Inv. MINAC nr. 5947; conservare slabă.
319. AE (Sestertius); 6h; 24,05 g; 30 × 31 mm.
BMC IV, 239, nr. 1487, pl. 35, nr. 10, Roma, a. 141 -
Inv. MINAC nr. 5848; conservare bună.
320. AE (Sestertius); 5h; 22,05 g; 30, 5 × 31 mm.
BMC IV, 240, nr. 1495, emisiunea III, Roma, a. 141-
Inv. MINAC nr. 5986; conservare slabă.
321. AE (Dupondius); 12h; 10,64 g; 25,5 mm.
BMC IV, 249, nr. 1558, pl. 37, nr. 10, Roma, a. 141-
Inv. MINAC nr. 5679; conservare slabă.
- ANTONINUS PIUS : FAUSTINA II**
- monedele fac parte din vechea colecție a muzeului constățean.
322. AE (Dupondius); 10h; 11,84 g; 24 × 25,5 mm.
BMC IV, 381, nr. 2191-2192, pl. 53, nr. 8, emisiunea III, Roma.
Inv. MINAC nr. 5987; conservare bună.
323. AE (Dupondius); 6h; 9,72 g; 23,5 × 25,5 mm.
BMC IV, 383, nr. 2202, emisiunea IV, Roma, a. 159-161.
Inv. MINAC nr. 5982; conservare slabă.
- MARCUS AURELIUS**
- monedele fac parte din vechea colecție a muzeului constățean.
324. AR (Denarius); 6h; 2,63 g; 17 mm.
BMC IV, 414, nr. 218, Roma, a. 162 (decembrie) – 163 (decembrie).
Inv. MINAC nr. 5582; conservare bună.
325. AR (Denarius); 11h; 2,65 g; 18 mm.
BMC IV, 413, nr. 209, Roma, a. 162 (decembrie) – 163 (decembrie).
Inv. MINAC nr. 5621; conservare bună.
Observație: încercare de găurire pe ambele fețe.
326. AR (Denarius); 6h; 3,25 g; 18,5 mm.
BMC IV, 120, nr. 825, pl. 17, nr. 12, Roma, a. 153-154.
Inv. MINAC nr. 7672; conservare bună.
327. AR (Denarius); 2h; 3,14 g; 18 mm.
BMC IV, 454, nr. 492, pl. 62, nr. 12, Roma, a. 168 (decembrie) – 169 (decembrie).
Inv. MINAC nr. 5626; conservare bună.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
- MARCUS AURELIUS : FAUSTINA II**
328. AR (Denarius); 6h; 3,14 g; 19 mm.
BMC IV, 398, nr. 93, Roma, a. 161-176.
Inv. MINAC nr. 5602; conservare slabă.
- moneda provine dintr-o descoperire despre care nu se cunosc alte date.
- MARCUS AURELIUS : LUCILLA**
329. AE (Sestertius); 7h; 20,42 g; 31×32 mm.
BMC IV, 577, nr. 1209, pl. 77, nr. 11, Roma, a. 164-
Inv. MINAC nr. 5945; conservare slabă.
Observație: pe revers apare o contramarcă poziționată în partea stângă sus a câmpului monetar. Contramarca, ovală (6 × 7 mm), este aproape ilizibilă, probabil un cap masculin orientat spre dreapta.
- monedele fac parte din vechea colecție a muzeului constățean.
- MARCUS AURELIUS : LUCIUS VERRUS**
330. AR (Denarius); 12 h; 3,35 g; 18 mm.
BMC IV, 391, nr. 35, pl. 54, nr. 6, emisiunea a doua, Roma, a. 161 (martie-decembrie).
Inv. MINAC nr. 7618; conservare foarte bună.
331. AR (Denarius); 12 h; 3,33 g; 16,5 × 18 mm.

BMC IV, 391, nr. 35, pl. 54, nr. 6, emisiunea a doua, Roma, a. 161 (martie-decembrie).

Inv. MINAC nr. 5599; conservare foarte bună.

- moneda face parte din vechea colecție a muzeului constănțean.

COMMODUS

332. AR (Denarius); 7h; 2,56 g; 18 mm.

BMC IV, 698, nr. 61, pl. 92, nr. 12, Roma, a. 181.

Inv. MINAC nr. 7620; conservare bună.

- moneda face parte din vechea colecție a muzeului constănțean.

CARACALLA : IULIA DOMNA

333. AR (Denarius); 7h; 2,11 g; 17,5 × 18,5 mm.

BMC V, 435, nr. 31-33, pl. 68, nr. 8, Roma, a. 211-217.

Inv. MINAC nr. 5634; conservare slabă.

*

Publicarea amănunțită a unor descoperiri mai vechi, la modul cel mai riguros posibil, la care trebuie adăugată promptitudinea publicării celor noi, se dovedește, după părerea noastră, o întreprindere absolut utilă. În acest sens, după cum se poate observa din parcurgerea catalogului de mai sus, o parte importantă a monedelor a fost descoperită cu mult timp în urmă (anii '60-70) în necropole, fiind prezentă în inventarele mormintelor de incinerare și de înhumare. Ele au fost descoperite în anticul Tomis, dar și la Cochirleni și Peceneaga. Am considerat necesară publicarea lor ca pe o prioritate, chiar și după atâta timp de la descoperire, pentru ceea ce oferă referitor la condițiile de interpretare. Extinderea semnificativă a orașului Constanța, în perioada anilor '60-70, a permis efectuarea de cercetări de specialitate în necropole, prilejuind realizarea a diferite studii privitoare la rit și ritual funerar, caracteristici tipologice etc.³¹. Săpăturile arheologice în necropolele tomitane, desfășurate în anii 50 și 60, au continuat și în deceniile următoare cu descoperiri, mai mult sau mai puțin spectaculoase, pe strada Cuza Vodă și intersecției ei cu bulevardul I. G. Duca³², între străzile Basarabi, 1 Decembrie și bulevardul Republicii³³, și nu numai³⁴. De asemenea, a rezultat o cantitate impresionantă de material arheologic, în inventarele respective fiind prezente și monede.

Pentru descoperirile făcute în centre fortificate sau în imediata apropiere putem aminti pe cele de la Tomis³⁵, Halmyris³⁶, Sacidava³⁷, Troesmis³⁸, Tropaeum Traiani³⁹, Noviodunum⁴⁰,

³¹ Barbu 1971, 47-66; Barbu 1977, 203-214.

³² Bucovală 1968, 269; Papuc 1974, 307; Chera-Mărgineanu, 1979, 247.

³³ Chera-Mărgineanu, Lungu 1984, 109; Chera, Lungu 1985, 203.

³⁴ Lungu, Chera 1986, 89-114.

³⁵ În afara celor câteva descoperiri funerare, piese monetare provenind din săpături arheologice au apărut în anii 1959-1961 la Gara Veche și Edificiul roman cu mozaic (de pe urma săpăturilor arheologice desfășurate începând cu anul 1959 și continuate timp de 10 ani la Edificiul Roman cu Mozaic au fost publicate diverse materiale conform Canarache 1961, 227-240; Canarache 1967; Rădulescu 1970, 52-56; Rădulescu 1973, 193-207; Papuc 1973, 153-192; Covacef 1997, 205-216; noi publicăm două monede care s-au integrat temei noastre).

Carsium⁴¹ și Capidava⁴². Printre descoperirile făcute în așezări rurale le amintim pe cele de la Cochirleni⁴³, Cogealac⁴⁴, Năvodari⁴⁵, Nifon–Valea Teilor⁴⁶, Șipotete⁴⁷ etc.

Așa cum se poate observa din catalogul de mai sus, este „acoperit” cu descoperiri întreg teritoriul moesic dobrogean, prin litoralul pontic, malul Dunării și zona centrală. De asemenea, o parte importantă a exemplarelor monetare a fost integrată la descoperirile din jumătatea nordică a teritoriului dobrogean, neavând precizate locațiile exacte. De altfel, ele provin din diverse foste colecții particulare. Totuși, în cazul acestora, avem siguranța descoperirii lor în arealul definit de titlul articolului. O altă categorie importantă de monede este inclusă la Dobrogea *passim*, piesele provenind, în cea mai mare parte a lor, din vechea colecție numismatică a muzeului conștanțean, destul de bogată și foarte puțin publicată până în prezent. Pe baza informațiilor existente am fost tentați să introducem aceste descoperiri la Tomis (de

³⁶ Piesele descoperite la Murighiol provin din așezarea civilă extramuros, din apropierea cetății romane și romano-bizantine Halmyris. De altfel, din această așezare au mai fost publicate, de curând, și alte materiale monetare romane și bizantine timpurii, conform Popescu 1998, 285-289.

³⁷ Despre săpăturile arheologice efectuate în această așezare fortificată a limesului scythic vezi la Scorpan 1972, 301-327; Scorpan 1973, 267-331; Scorpan 1977, 229-251; Scorpan 1978, 155-180; monedele din catalog au fost descoperite în imediata apropiere a așezării fortificate de pe Dealul Muzait.

³⁸ Monedele de la Troesmis aparțin așezării extramuros, aflată la nord de cetatea romană și romano-bizantină, important centru militar, civil și economic, conform Chiriac 1973-1975, 103; Simion 1977-1978, 156-157.

³⁹ Despre săpăturile arheologice desfășurate la cetatea romană și romano-bizantină vezi la Barnea 1977, 261-271, Barnea *et alii* 1979, etc.

⁴⁰ Monedele aflate în catalog, ce provin de la Isaccea, au fost descoperite în mod întâmplător în așezarea civilă, dispusă la sud și est de fortificația romană și romano-bizantină, sediu al flotei imperiale pe Dunăre și municipium pentru epoca imperială timpurie, conform Barnea 1977, 103; Barnea, Barnea, 1984, 97; Topoleanu 1984, 187; Barnea 1991, 81.

⁴¹ De-a lungul timpului au fost desfășurate săpături arheologice la cetatea romană și romano-bizantină de la Carsium, conform Aricescu 1971, 351-370; Panaitet *alii* 1995-1996, 121-134, cu întreaga bibliografie.

⁴² Despre săpăturile arheologice practicate la cetatea romano-bizantină vezi la Florescu, Florescu, Diaconu 1958, 131-139; Covacef 1988-1989, 187-196; Florescu, Covacef 1988-1989, 197-247 etc.

⁴³ Moneda de la Cochirleni provine dintr-un punct intitulat *La fântână* de unde se mai cunosc fragmente ceramice din epoca romană (sec. I-III), romano-bizantină și prefeudală, conform Hașotti, Mihail 1983, 293.

⁴⁴ Din informațiile oferite de descoperitor, monedele semnalate la Cogealac provin din așezarea identificată în anii 1989-1990 de către un grup de arheologi, aflată la 400 de metri nord-est față de localitate, pe un mic promontoriu, datată între jumătatea secolului II și începutul secolului IV, conform Lungu *et alii* 1990, 162-163.

⁴⁵ Moneda de pe malul lacului Tașaul provine aproximativ din punctul *Limba oii*, în fapt o peninsulă ce intră în apa lacului, unde în anul 1982 au fost descoperite fragmente ceramice romane și alte materiale ce trădează prezența unei așezări fortificate datată în secolele I-III p.Chr., conform Matei 1985, 132-137.

⁴⁶ Din același punct mai cunoaștem descoperirea unui eros de bronz datat de către cel care l-a publicat în perioadă romană timpurie (sec. I-II), conform Simion 1984, 333, 335.

⁴⁷ De la Șipotete mai cunoaștem descoperirea în anul 1971 a două morminte de înhumăție, de epocă romană, date în secolul IV p.Chr., conform Stavru 1972, 235, 248.

altfel, de unde provin cea mai mare parte a lor⁴⁸). Totuși, am ales să le integrăm unui areal mai larg, dar totodată dobrogean.

Sigur că lipsa nominalurilor grecești din epocă imperială impietează asupra unei discuții privind circulația monetară. De aceea nici nu vrem decât să punctăm câteva aspecte de interes în cercetarea noastră, amintind și faptul că moneda greacă, colonială, de epocă imperială începe să aibă o prezență importantă abia odată cu perioada Antoninilor⁴⁹.

Înainte de a trece la analiza circulației monetare în Dobrogea romană, pornind de la piesele existente în catalog, ne propunem să punctăm câteva aspecte privind, pe de o parte, monedele descoperite în morminte și, pe de altă parte, contramarcarea emisiunilor de bronz imperiale. Piesele monetare, depuse în morminte cu funcție simbolică și semnificație rituală, sunt cunoscute ca descoperiri începând cu epoca greacă la Tomis, Callatis, Histria, Argamum etc⁵⁰. Credem că în morminte, fie de incinerare, fie de înhumare, au fost depuse piese monetare care din diverse motive nu mai erau acceptate. De cele mai multe ori găurirea și eventuala lor purtare ca pandantiv acordă piesei o extraparticipare la viața economică, respectiv o retragere arbitrară. Ele devin depuneri ca ofrande votive. Rămânerea la păstrare pentru astfel de evenimente a unor monede nu este un fapt singular, constatându-se în mod frecvent în cazul celor romane în contexte mai târzii cu câteva secole⁵¹, uneori chiar până în Evul Mediu timpuriu⁵².

Apoi, trei dintre piesele aflate în catalog prezintă fie pe avers, fie pe revers contramărci. Tema prezenței contramărcilor pe monedele romane imperiale a fost atinsă mai mult tangențial în cadrul numismaticii de specialitate românești⁵³, existând însă mai multe materiale în cercetarea străină⁵⁴. Toate cele trei piese se află în condiții foarte slabe de conservare, contramărcile apărând aplicate de două ori pe avers (monede de la Claudius, un *sestertius*⁵⁵ și un *as*⁵⁶) și odată pe revers, pe o emisiune pentru Lucilla (*sestertius*⁵⁷). Prima apare sub forma unui cartuș rectangular (12 × 3 mm) în interiorul căruia se află literele **NCAPR**, prescurtarea de la **NERO CAESAR AUGUSTUS PROBAVIT**⁵⁸. Contramarca este foarte cunoscută ca prezență pe astfel de piese cu același emitent și nu numai⁵⁹, a cărei semnificație este binecunoscută. De regulă, ea apare pe monede a căror stare de conservare este slabă, dar există și excepții. Cea de a doua contramărcă, aproximativ circulară (7 × 7,5 mm), este un cap masculin cu barbă care a fost identificat de noi cu **Zeus**. Același model, dus chiar până la identitate, a mai fost găsit de către noi într-o colecție particulară. Din păcate, încă nu putem

⁴⁸ Din păcate nu se poate spune cu exactitate care dintre acestea aparțin polisului tomitan și care ar putea corespunde altor descoperiri dobrogene.

⁴⁹ Poenaru Bordea, Ocheșeanu 1996, 79.

⁵⁰ Talmatchi 2006, 71.

⁵¹ Gorini 1988, 1-2.

⁵² Saccocci 1997, 385-405.

⁵³ Petac, Blasko 2002, 57-58.

⁵⁴ Howgego 1985, passim; etc.

⁵⁵ Catalog, nr. 32.

⁵⁶ Catalog, nr. 245.

⁵⁷ Catalog, nr. 329.

⁵⁸ Mattingly 1923, xxxi.

⁵⁹ Mattingly 1923, xxxiv, pe emisiuni monetare bătute pentru Tiberius, Drusus, Divus Augustus, Germanicus, Claudius, Nero Drusus, Agrippina I, și Antonia.

face o atribuire a contramărcii pentru un anumit centru, dar pare veridică, ca ipoteză de lucru, orientarea către un polis colonial, poate chiar în mediu thraco-moesic. Cea de a treia este aproximativ ovală (6 × 7 mm), din păcate destul de ilizibilă, și bănuim că ar fi capul unui personaj masculin, orientat spre dreapta.

Atragem, de asemenea, atenția asupra piesei (sestertius) emise pentru Antoninus Pius la Roma în anii 145-161, tip revers COS IIII, descoperită la Nifon, punctul *Valea Teilor*⁶⁰. Considerăm respectivul exemplar ca pe o variantă pentru respectivul tip din BMC IV, întrucât Salus prezintă în partea dreaptă a câmpului monetar un detaliu iconografic inedit, probabil falduri ridicate de la veșmânt (!?).

Analiza circulației monetare în Dobrogea romană, specifică secolelor I–III p.Chr., a beneficiat în ultimii 40 de ani de studii axate atât pe aspectele sale rurale cât și urbane. Împărțirea cronologică a acestui interval cronologic a fost realizată, pentru așezările rurale, în patru mari etape, în funcție de anumite realități economico-politice și militare⁶¹. Mai nou s-a propus, considerăm noi pe deplin temei, ca prima etapă să fie extinsă chiar până la momentul anului 27 a.Chr.⁶², din motive asupra cărora nu credem că mai este nevoie să stăruim. O împărțire din punct de vedere cronologic a întregului material monetar al secolelor I–III p.Chr. descoperit în Dobrogea, atât din punct de vedere urban cât și rural, s-a realizat nu demult, propunându-se nouă etape⁶³. Această împărțire a fost adoptată și de noi pentru cele câteva aspecte ale analizei materialului prezent în catalog. Din punct de vedere al etapelor, lotul nostru se grupează astfel:

I. (27 a. Chr.-69 p. Chr.): 4 AR și 26 AE.

II. (69-96 p. Chr.): 14 AR și 36 AE.

III. (97-138 p. Chr.): 11 AR și 78 AE.

IV. (138-161 p. Chr.): 13 AR și 88 AE.

V. (161-192 p. Chr.): 14 AR și 19 AE.

VI. (193-218 p. Chr.): 20 AR și 1 AE.

VII. (218-238 p. Chr.): 9 AR.

VIII. (238-249 p. Chr.): -----

IX. (249-270 p. Chr.): -----

Etapa I, până nu demult încadrată doar secolului I p. Chr., oferă puține informații. Totuși, ultimele decenii au sporit consistent datele pentru descoperiri izolate și tezaure⁶⁴. Deci, prima etapă, încadrată între anii 27 a.Chr.–69 p.Chr., cuprinde, pentru lotul de față, un număr de 30 de piese, adică 9,01 % din total și cu un indice de penetrație de 0,31 (făcându-se raportarea celor 30 de monede la cei 96 de ani), cel mai scăzut din toate etapele analizate, chiar mai scăzut decât cel anterior cunoscut de 0,38⁶⁵. Pentru această primă etapă, în general, pentru așezările rurale se cunoaște preponderența pieselor de bronz în fața celor de argint⁶⁶. Acest fapt se manifestă și în cazul eșantioanelor noastre, cu piese provenind din mediul urban și rural.

⁶⁰ Catalog, nr. 208.

⁶¹ Bărbulescu, Ocheșeanu 1990, 238-249.

⁶² Suceveanu 1998, 198.

⁶³ Vertan 2002, 27.

⁶⁴ Mănușu-Adameșteanu, Poenaru Bordea 1996, 128.

⁶⁵ Vertan 2002, 43.

⁶⁶ Poenaru Bordea, Dicu 1998, 38.

Raportul AR/AE este de 0,15, cu 13,33 % denari și 86,77 % pentru AE. În cadrul celor AE, avem 2 sesterti, 22 ași, 2 dupondii și 4 denari. Atragem atenția asupra existenței a patru emisiuni ale lui Augustus, trei ași și un denar, emiși în anii 22 a. Chr., 11-12 p. Chr., respectiv 18-17 a.Chr.

Etapa a II-a cuprinde, în cadrul catalogului, un număr de 50 monede, adică 15,01 % din total și cu un indice de penetrație de 1,85 (făcându-se raportarea celor 50 de monede la cei 27 de ani). Raportul AR/AE este de 0,38, cu 28 % denari și 72 % pentru AE. În cadrul celor AE, avem 8 sesterti, 18 ași, 10 dupondii și 14 denari. Este o etapă ce aduce un clar reviriment monetar de explicat, probabil, și prin transformarea Dobrogei în provincie, iar din anul 86 p.Chr. apartenența ei la Moesia Inferior⁶⁷, ca și de prezența din ce în ce mai importantă a unităților auxiliare militare⁶⁸.

Etapa a III-a cuprinde, în cadrul catalogului, un număr de 89 monede, adică 26,72 % din total și cu un indice de penetrație de 2,17 (făcându-se raportarea celor 89 de monede la cei 42 de ani). Raportul AR/AE este de 0,14, cu 12,35 % denari și 87,65 % pentru AE. În cadrul celor AE, avem 25 sesterti, 20 ași, 33 dupondii și 11 denari. Așa cum se poate observa există o tendință continuă de creștere de la o etapă la alta, în acest moment fiind de amintit pe de o parte, cantonarea de noi legiuni militare în provincia moesică, pe de altă parte, foarte importanta victorie a autorității imperiale de la Tropaeum Traiani⁶⁹.

Etapa a IV-a cuprinde, în cadrul catalogului, un număr de 101 monede, adică 30,33 % din total și cu un indice de penetrație de 4,39 (făcându-se raportarea celor 101 de monede la cei 23 de ani). Raportul AR/AE este de 0,14, cu 12,87 % denari și 87,13 % pentru AE. În cadrul celor AE, avem 23 sesterti, 28 ași, 37 dupondii și 13 denari. După cum se poate observa, această etapă este beneficiara celui mai mare număr de exemplare din catalog, această abundență a nominalului roman imperial de bronz emis pentru Antoninus Pius, considerată ca apogeul a penetrației monetare, fiind deja observată și enunțată⁷⁰. De altfel, perioada este cunoscută ca una de prosperitate, de stabilitate nu numai pentru Dobrogea, ci pentru tot Imperiul Roman⁷¹.

Etapa a V-a cuprinde, în cadrul catalogului, un număr de 33 monede, adică 9,90 % din total și cu un indice de penetrație de 1,06 (făcându-se raportarea celor 33 de monede la cei 32 de ani). Raportul AR/AE este de 0,73, cu 42,42 % denari și 57,57 % pentru AE, mult mai echilibrat decât ceea ce cunoaștem până acum⁷². În cadrul celor AE, avem 5 sesterti, 7 ași, 7 dupondii și 14 denari. Mai cunoaștem și faptul că sub Commodus se poate considera chiar o abandonare a nominalurilor de bronz imperiale în favoarea celor emise de atelierele grecești⁷³.

Etapa a VI-a cuprinde, în cadrul catalogului, un număr de 21 monede, adică 6,30 % din total și cu un indice de penetrație de 0,84 (făcându-se raportarea celor 21 de monede la cei 25 de ani), mai mult decât inferior celui deja stabilit pentru această etapă⁷⁴. Raportul AR/AE este

⁶⁷ Suceveanu, Barnea 1991, 28-30.

⁶⁸ Vertan 2002, 50.

⁶⁹ Vertan 2002, 55.

⁷⁰ Oberländer-Târnoveanu, Oberländer-Târnoveanu 2000, 409; Vertan 2002, 63.

⁷¹ Vertan 2002, 31.

⁷² Vertan 2002, 64.

⁷³ Oberländer-Târnoveanu, Oberländer-Târnoveanu 2000, 416.

⁷⁴ Vertan 2002, 70.

de 0,95, cu 95,23 % denari și 4,76 % pentru AE, cu o inversare spectaculoasă a raportului cunoscut⁷⁵. În cadrul celor AE, avem 1 dupondius și 20 denari. Pentru perioada lui Septimius Severus deja singurul nominal de bronz folosit pe piețele economice dobrogene era cel emis de către atelierele orașelor grecești locale și zonale, moment catalogat ca apogeu al activității respectivelor ateliere⁷⁶. Pentru această etapă, ca și pentru cea următoare, s-a observat o înlocuire a monedelor de bronz emise de atelierele romane cu cele grecești coloniale de bronz⁷⁷. Diferențele pregnante ce apar între lotul din catalog și situația generală credem că pot fi explicate tocmai prin lipsa nominalului grecesc imperial.

Etapă a VII-a cuprinde, în cadrul catalogului, un număr de 9 monede, adică 2,70 % din total și cu un indice de penetrație de 0,45 (făcându-se raportarea celor 9 monede la cei 20 de ani). Raportul AR/AE este de 1, cu 100 % denari. Și aici constatăm aceeași diferență mare între lot și situația generală cunoscută a cărei explicație ne-o menținem și în acest caz ca și cel anterior.

Din păcate, ultimele două etape a VIII-a (238-249 p.Chr.) și a IX-a (249-270 p.Chr.) nu sunt prezente, ultima monedă din catalog, din punct de vedere cronologic, aparținând deceniului IV al secolului III p.Chr., cea de la Maximinus I Thrax. Aceste ultime două etape se caracterizează, din punct de vedere politic și militar, printr-o situație tulbură, accentuată în cea de a doua, ce se caracterizează din punct de vedere monetar prin regrese drastice⁷⁸.

Încheiem aici scurtele noastre observații privind circulație monetară în provincia dobrogeană în secolele I–III p.Chr. Sigur că studiul monetar al perioadei analizate este extrem de vast, de aceea, în urma lotului monetar prezent în catalog, ne permitem doar să atragem atenția unor aspecte de interes, o analiză atentă și completată, valabilă încă, fiind deja prezentă.

Fără nici o îndoială, cercetarea problemei circulației monetare în provincia dobrogeană de-a lungul primelor trei secole ale erei noastre rămâne pe mai departe deschisă. Ceea ce ne-am propus a fost în primul rând realizarea unei „completări” a unui dosar deja foarte voluminos, iar eventualele încheieri, dată fiind situația, nu sunt decât provizorii, cu limitele sale de rigoare.

Bibliografie

- BMC I - Mattingly, H. M. A. 1923, *Coins of the Roman Empire in the British Museum, volume I. Augustus to Vitellius*, London.
- BMC II - Mattingly, H. M. A. 1966, *Coins of the Roman Empire in the British Museum, volume II. Vespasian to Domitian*, London.
- BMC III - Mattingly, H. M. A. 1966, *Coins of the Roman Empire in the British Museum, volume III. Nerva to Hadrian*, London.
- BMC IV - Mattingly, H. M. A. 1968, *Coins of the Roman Empire in the British Museum, volume IV. Antoninus Pius to Commodus*, London.
- BMC V - Mattingly, H. M. A. 1950, *Coins of the Roman Empire in the British Museum, volume V. Pertinax to Elagabalus*, London.

⁷⁵ Vertan 2002, 70.

⁷⁶ Oberländer-Târnoveanu, Oberländer Târnoveanu 2000, 410.

⁷⁷ Poenar Bordea, Dicu 1998, 38-39.

⁷⁸ Vertan 2002, 89-91.

- RIC I² - Sutherland, C. H. V. 1984, *Roma imperial Coinage (from 31 BC to 69 AD)*, vol. I, London.
- Aricescu 1971, *Noi date despre cetatea de la Hârșova*, Pontica 4, 351-370.
- Barbu, V. 1971, *Din necropolele Tomisului. I. Tipuri de morminte din epoca romană*, SCIV 22, 1, 47-66.
- Barbu, V. 1977, *Necropole de epocă romană în orașele Pontului Stâng; caracteristici tipologice*, Pontica 10, 203-214.
- Barnea, A. 1991, *Municipium Noviodunum*, Peuce 10, 81-84.
- Barnea, A., Barnea, I., Cătănciu, I. B., Mărgineanu-Cârstoiu, M., Papuc, Gh. 1979, *Tropaeum Traiani. I. Cetatea*, București.
- Barnea, I. 1977, *Noi descoperiri la Noviodunum*, Peuce 6, 103-108.
- Barnea, I. 1977, *Cetatea Tropaeum Traiani în luminile ultimelor săpături arheologice*, Pontica 10, 261-271.
- Barnea, I., Barnea, A. 1984, *Săpăturile de salvare de la Noviodunum*, 97-105.
- Bărbulescu, M. 2001, *Viața rurală în Dobrogea romană (sec. I-III p. Chr.)*, Constanța.
- Bărbulescu, M. Ocheșeanu, R. 1990, *Descoperiri monetare în așezări rurale din Dobrogea romană (14-270 p. Chr.)*, Pontica 23, 225-265.
- Bucovală, M. 1968, *Noi morminte de epocă romană timpurie la Tomis*, Pontice 1, 269-306.
- Canarache, V. 1961, *L'édifice à mosaïque découvert devant le port de Tomis*, Studii Clasice 3, 227-240.
- Canarache, V. 1967, *Edificiul roman cu mozaic din Tomis*, Constanța.
- Chera-Mărgineanu, C. 1979, *Noi morminte din necropolele Tomisului*, Pontica 12, 247-250.
- Chera-Mărgineanu, C., Lungu, V. 1984, *Noi descoperiri din necropolele tomitane*, Pontica 17, 109-130.
- Chera, C., Lungu, V. 1985, *Un complex funerar inedit de la Tomis*, Pontica 18, 203-214.
- Chiriac, C. 1973-1975, *Noi descoperiri arheologice și numismatice la Troesmis*, Peuce 4, 97-108.
- Covacef 1988-1989, *Capidava în secolul VI e. n. Câteva observații pe baza cercetărilor din sectorul V al cetății*, Pontica 21-22, 187-196.
- Covacef, Z. 1997, *Monumente sculpturale descoperite la Edificiul Roman cu Mozaic din Constanța*, Pontica 30, 205-216.
- Florescu, Gr., Florescu, R., Diaconu, P. 1958, *Capidava. Monografie arheologică, vol. I*, București.
- Florescu, R. 1958, *Unele observații cu privire la ceramica decorată cu culoare roșie din așezarea târzie de la Capidava*, SCIV 9, 1, 131-139.
- Florescu, R., Covacef, Z. 1988-1989, *Stratigrafia Capidavei romane târzii și feudale timpurii*, Pontica 21-22, 197-247.
- Gorini, G. 1988, *Sopravvivenza delle monete romane in contesti piu tardi*, Societa Numismatica Italiana 3, 1-2.
- Grigorovna, V. 1993, *Circulacija na bronzovni provincialni moneti v Južna Dobroudža prez II-III vek*, Dobroudža 12, 67-72.
- Hașotti, P., Mihail, E. 1983, *Cercetări periegetice între Izvorul Mare și Cochrleni*, Pontica 16, 285-294.
- Howgego, C. J. 1985, *Greek Imperial Countermarks. Studies in the provincial Coinage of the Roman Empire*, Londra.

- Kunisz, A. 1992, *Obieg monetarny na obszarach Mezij i Tracij w I i II w. n. e.*, Katowice.
- Kunisz, A. 1992 A, *La monnaie et les camps des légionnaires romains le long du Danube aux Ier, IIème et IIIème siècles: l'exemple de Novae*, *Litterae Numismaticae Vindobonenses* 4, 107-114.
- Lungu, V., Bounegru, O., Avram, Al. 1990, *Cercetările arheologice din aşezările romane la Cogealac*, *Pontica* 23, 161-175.
- Lungu, V. Chera, C. 1986, *Contribuții la cunoaşterea complexelor funerare de incinerare cu „rug-busta” de epocă elenistică și romană de la Tomis*, *Pontica* 19, 89-114.
- Matei, C. 1985, *Cercetări periegetice pe malul de sud al lacului Taşaul*, *Pontica* 18, 125-139.
- Mănuclu-Adameşteanu, M., Poenaru Bordea, Gh. 1996, *Mărturii numismatice privind locuirea antică de pe teritoriul satului Sălcioara, com. Unirea, jud. Tulcea*, *BSNR* 86-87 (1992-1993), 125-133.
- Minkova, M. 1993, *Circulation monétaire entre Augusta Trajana et Dobroudja et certaines localités, situées sur son territoire méridionale*, *Dobroudža* 12, 81-83.
- Oberländer-Târnoveanu, E., Oberländer-Târnoveanu, I. 2000, *Quelques remarques sur la circulation des monnaies en bronze dans la zone des bouches du Danube à l'époque romaine (Ier – IIIe siècles après J. C.), în Istro Pontica. Muzeul tulcean la a 50-a aniversare*, 405-419.
- Ocheşeanu, R. 1971, *Denari romani republicani descoperiți în Dobrogea*, *Pontica* 4, 75-87.
- Panaît, I., Rădulescu, A., Ştefănescu, A., Flaut, D. 1995-1996, *Cercetările arheologice de la cetatea Hârşova. Campania 1995*, *Pontica* 28-29, 121-134.
- Papuc, Gh. 1973, *Ceramica romană târzie cu decor şampilat descoperită la Edificiul Roman cu Mozaic din Tomis*, *Pontica* 6, 153-192.
- Papuc, Gh. 1974, *Un sarcofag de epocă romană din Tomis*, *Pontica* 7, 307-316.
- Parušev, V. 1992, *Monetni nahodki ot antičnoto i srednovekovnoto selište kraj selo Topola*, *Dobrudža* 8, 112-126.
- Petac, V., M. Blasko. 2002, *Monede romane imperiale și coloniale provenind de la Reşca (com. Dobrosloveni, jud. Olt)*, *BSNR* 90-91 (1996-1997), 144-145, 55-61.
- Poenaru Bordea, Gh., Dicu Paul I. 1998, *Monede din secolele II-XII descoperite la Niculiţel, jud. Tulcea*, *BSNR* 88-89, (1994-1995), 33-64.
- Poenaru Bordea, Gh., Ocheşeanu, R. 1996, *Un tezaur de denari romani din secolul I p. Chr. de la Rachelu și câteva descoperiri monetare izolate din comuna Luncaviţa, jud. Tulcea*, *BSNR* 86-87, (1992-1993), 77-94.
- Poenaru Bordea, Gh., Zahariade, M. 1993, *Quelques monnaies de l'époque romaine trouvées dans les environs de Dionysopolis*, *Dobroudža* 12, 89-102.
- Popeea, Al. 1981, *Denari și antoninieni colecționați la Constanța*, *BSNR* 70-74, (1976-1980), 209-213.
- Popescu, A. 1998, *Câteva monede romane și bizantine timpurii de la Murighiol, jud. Tulcea*, *BSNR* 88-89, (1994-1995), 285-289.
- Rădulescu, A. 1970, *Date tehnice despre edificiul roman cu mozaic din Constanța*, *BMI* 39, 3, 52-56.
- Rădulescu, A. 1973, *Amfore cu inscripții de la Edificiul Roman cu Mozaic din Tomis*, *Pontica* 6, 193-207.
- Saccocci, A. 1997, *Monete romane in contesti archeologici medioevali in Italia*, *QTNAC* 26, 385-405.

- Scorpan, C. 1972, *Sacidava și unele probleme stratigrafico-cronologice ale limesului (sec. V) în arheologia dobrogeană*, Pontica 5, 301-327.
- Scorpan C. 1973, *Săpăturile arheologice de la Sacidava (1969-1972)*, Pontica 6, 267-331.
- Scorpan, C. 1977, *Rezultate ale săpăturilor arheologice de la Sacidava (1974, 1976)*, Pontica 10, 229-251.
- Scorpan, C. 1978, *Descoperiri arheologice diverse de la Sacidava*, Pontica 11, 155-180.
- Simion, Gh. 1977-1978, *Șantierul arheologic Troesmis*, Peuce 8, 151-288.
- Simion, G. 1984, *Un Eros trouvé à Valea Teilor, departament de Tulcea*, Peuce 9, 333-336.
- Stavru, C. 1972, *Morminte romane la Șipote-jud. Constanța*, Pontica 5, 235-250.
- Suceveanu, Al. 1998, *Fântânele. Contribuții la studiul vieții rurale în Dobrogea Romană*, București.
- Suceveanu, A., Barnea, A. 1991, *La Dobroudja Romaine*, Bucarest.
- Suceveanu, A., Zahariade, M., Topoleanu, F., Poenaru Bordea, Gh. 2003, *Halmyris I. Monografie arheologică*, Cluj Napoca.
- Talmațchi, G. 2006, *Monedele de tip macedonean în Dobrogea, Sfântu Gheorghe*.
- Talmațchi, G., Talmațchi-Paraschiv, C. 2000, *Descoperiri monetare romane, republicane și imperiale la Dunărea de Jos*, Analele Dobrogei 6 (1), 41-80.
- Topoleanu, F. 1984, *Noi descoperiri arheologice la Isaccea (I)*, Peuce 9, 187-205.
- Torbatov , S. 1990, *Monetna, nahodka ot Onogur, Dobričko*, Izvestija Varna 26 (41), 50-55.
- Vertan, A. 2002, *Circulația monetară în Dobrogea romană (secolele I-III)*, Constanța.
- Vertan, A., Custurea, G. 1982, *Descoperiri monetare în Dobrogea (IV)*, Pontica 15, 275-292.
- Vertan, A., Custurea, G. 1983, *Descoperiri monetare în Dobrogea (V)*, Pontica 16, 301-323.
- Vertan, A. Custurea, G. 1984, *Descoperiri monetare în Dobrogea (VI)*, Pontica 17, 245-256.